ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
BERICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN te worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Kraamvrouw- en Zuigelingverpleging in Ned.-Indië. — „Oost en West" in Ned.-Indië. — Verslag over 1920 van de Commissie van Raad en Voorlichting enz. — De Indische Kunstavond. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 29 Maart tot 6 April 1921.

Kraamvrouw- en Zuigelingverpleging in Ned.-Indië.

De Vrouwenraad van Ned.-Indië heeft een zeer nuttig werk verricht met de uitgave van een brochure over het bovenstaand onderwerp; in een voorwoord schrijft het dagelijksch bestuur van dien raad:

Toen in 1918 het verzoek tot ons kwam zoo mogelijk iets te doen ten behoeve van kraamvrouwen en zuigelingenverzorging voor de inlandsche volkeren, had dit aanstonds de sympathie van alle, bij den Vrouwenraad aangesloten, vereenigingen.

Evenwel bleek de vraag, wat er in deze door den Vrouwenraad gedaan zou kunnen worden, moeilijk oplosbaar.

Wij wisten immers zelf niet, wat er eigenlijk ontbreekt of verkeerd is in de hulp, welke kraamvrouwen en zuigelingen thans ontvangen en nog minder wisten wij, hoe daarin werkelijk te voorzien.

Er wordt kritiek geoefend op wat in deze richting verzuimd wordt van Gouvernementswege en er wordt kritiek geoefend op wat in deze gedaan wordt (met groote toewijding en volharding) vanwege het Gouvernement en particulieren.

Dit alles overwegende, begreep de Vrouwenraad, dat het eenige, wat wij doen kunnen is: licht verspreiden over deze zaak; allereerst voor ons zelve, voor de bij ons aangesloten vereenigingen, die alle tezamen vrijwel het grootste deel der op sociaal gebied in Ned-Indië arbeidende vereenigingen en per-

sonen omvatten. Tot dit doel hielden wij een enquête.

Achterstaande circulaire werd toegezonden aan alle Residentsvrouwen en echtgenooten van Regenten.

Van zeer velen mochten wij antwoord ontvangen en de meeste antwoorden waren zóó waardevol, dat wij graag den heelen bundel bescheiden in druk hadden willen doen verschijnen.

Dat de ons verstrekte gegevens zich tot „een bundel" zouden opstapelen, hadden wij nooit durven verwachten.

Op de jaarvergadering van 1919 was bovendien besloten de alsnog voor den Vrouwenraad te houden lezing van Mejuffrouw W. Valk, arts, over „Voorziening in de behoefte aan verloskundige hulp aan de bevolking", in de uit te geven brochure op te nemen.

Bij dezen omvang zou de naam van „brochure" echter niet meer van pas zijn en zou de verspreiding ervan misschien minder aan het doel beantwoorden. Vóór alles dient een „brochure „gelezen" te worden en mag dan niet te omvangrijk zijn.

Een inleidend woord van het Hoofd van den Burgelijken Geneeskundigen Dienst ter opwekking en aanmoediging, om op verschillende plaatsen te geraken, tot het oprichten van maternité's, is daarin zeer zeker op zijn plaats.

Waar zich eventueel comité's mochten vormen, kan men zich verzekerd achten van den steun van den B.G.D. en van financieele hulp van de Regeering.

Het D. B. meende echter van ons oorspronkelijk plan, alle ingekomen antwoorden in extenso uit te geven, om vorengenoemde reden te moeten afzien en liet aan de vergadering van 20 April 1920 over, hierin een beslissing te nemen.

Er werd besloten tot de uitgave van een niet te omvangrijk boekske, waarin slechts een resumé zou worden opgenomen van de ontvangen gegevens, met toevoeging daaraan van het laatste jaarverslag van *Boedi Kemoeliaän*, de eerste opleidingsschool voor verpleegsters en vroedvrouwen, tevens *maternité*, van welk soort inrichting wij zooveel verwachting hebben voor de voorziening in betere en meerdere verloskundige hulp aan onze Indische vrouwen.

De alleraardigste verzameling gegevens over de wijze, waarop instructief aan de aanstaande moeder hier te lande hulp wordt verleend, blijft zuinig in ons archief bewaard, te zamen met de belangrijke lezing van Mej. Valk, welke ten doel heeft den toestand der ziekenverpleging en verloskundige hulp in de eerste jaren na de oprichting van *Boedi Kemoeliaän* te doen zien, zooals die is.

Wààr zich een comité wenscht te vormen, wààr men tot plaatselijke actie wil overgaan, wààr men behoefte mocht gevoelen aan een absoluut op de hoogte komen, daar zullen wij graag alle gewenschte inlichtingen verstrekken en onzen bundel gegevens op aanvraag ter beschikking van belanghebbenden stellen.

Adres: Mevr. R. E. J. DE KOCK-REGNIER,
Alataslaan 9, Weltevreden.

Moge deze uitgave er het hare toe bijdragen om meerdere bekendheid en beter begrijpen te verwekken — ook in Nederland — en vele Nederlandsche vrouwelijke artsen en verpleegsters er toe brengen *hier* haar arbeidsveld te zoeken en te vinden.

Moge zij het hare er toe bijdragen, om onder de Inlandsche meisjes liefde, ambitie en medelijden wakker te roepen, opdat zij zich een levenstaak scheppen met hare toewijding aan nood- en pijnlijdende vrouwen en kinderen van eigen ras.

Wij zouden ons daarover hartelijk verheugen en dat ware dan tevens de beste dank aan de dames en heeren, die zich de moeite getroost hebben, uitvoerig en onderhoudend in te lichten.

De Vrouwenraad grijpt gaarne deze gelegenheid aan, om openlijk oprechten dank te betuigen aan allen door wier gewaardeerde medewerking wij in staat zijn deze brochure in het licht te doen verschijnen.

Het Dag. Bestuur van den Vrouwenraad van Ned.-Indië,

M. H. NITTEL-DE WOLFF VAN WESTERRODE,
Wrnd. Presidente.

R. E. J. DE KOCK-REGNIER,
Secretaresse.

E. BORGERHOFF MULDER-KRAMP,
Penningmeesteresse.

* * *

Rondschrijven aan Residentsvrouwen en echtgenooten van Regenten.

Mevrouw, Weltevreden, October 1918

Op de Jaarvergadering van den Vrouwenraad van Nederlandsch-Indië van 16 April l.l., werd besloten, dat de Vrouwenraad zou trachten zich op de hoogte te stellen van de omstandigheden, waarin onder kraamvrouwen en zuigelingen verkeeren in de verschillende deelen van Indië en de goede of kwade hulp, die hun ten dienste staan.

Tot uitvoering van dit plan wendden wij ons allereerst tot Dr. de Vogel, Hoofdinspecteur van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst, die ons zeer bereidwillig een inzicht deed krijgen in wat door den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst gedaan wordt en gedaan zal worden en de moeilijkheden, die daarbij te overwinnen zijn. Wij hopen eerlang deze gegevens op schrift te ontvangen.

Doch naast deze gegevens zouden wij het ten zeerste op prijs stellen, indien wij ook van bevoegden ter plaatse een min of meer uitvoerige uiteenzetting mochten ontvangen omtrent de heerschende toestanden, waardoor wij in staat gesteld zouden worden ook een duidleijk inzicht hierin te krijgen.

Het is daarom, dat wij ons wenden tot U Mevrouw, met het vriendelijk verzoek, hetzij zelve ons een dergelijk overzicht te geven, hetzij namens ons dit te willen verzoeken aan een ter zake deskundige.

Het is onze bedoeling de vriendelijk verstrekte gegevens te verzamelen en uit te geven, allereerst binnen den kring van den Vrouwenraad zelven en later ook in wijderen kring, waardoor de Vrouwenraad misschien zou kunnen medehelpen tot vooruitgang en verbetering.

Een middel tot verbetering deed Dr. de Vogel ons aan de hand bij dat bezoek. Hij verzocht den Vrouwenraad, om op te wekken tot het oprichten van maternité's, zooals hier te Batavia „*Boedi Kemoeliaän*", een tehuis voor kraamvrouwen en zuigelingen. Aan het hoofd van dit tehuis staat een vrouwelijke dokter, die met hulp van gediplomeerde Europeesche verpleegsters, Inlandsche meisjes opleidt voor vroedvrouw, waarvoor een studietijd van minstens drie jaar noodig is. Na volbrachte studie kunnen deze meisjes bij de bevolking hare hulp verleenen, doch blijven onder contrôle van Europeesche artsen, hetzij vrouwelijke dan wel mannelijke. Dat dit tehuis zeer opneemt, blijkt uit de groote aanvraag om daar Inlandsche meisjes geplaatst te krijgen.

Indien nu door particulier initiatief besloten kon worden tot het oprichten in alle deelen van Nederlandsch-Indië van zulke tehuizen (de Burgerlijke Geneeskundige Dienst zou voor de doktoren zorgen), zou dit zeer zeker een groote stap tot vooruitgang zijn.

De Vrouwenraad zou gaarne zien, dat U dit onderwerp onder de aandacht bracht van personen, die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen.

U dankend voor de te nemen moeite, zien wij met belangstelling Uw antwoord (liefst zoo spoedig mogelijk) tegemoet.

Namens het Dagelijksch Bestuur van den Vrouwenraad van Nederlandsch-Indië:

E. J. J. CARPENTIER ALTING-DEIBEL,
Presidente.

R. E. J. DE KOCK-REGNIER,
Secretaresse.

(Wordt vervolgd).

„Oost en West" in Ned.-Indië.

Verslag van den Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië over 1920.

Den 3en Juli 1920 uit Nederland vertrokken, kwam ondergeteekende den 7en Augustus d.a.v. te Priok aan. Over zijne reiservaringen en den toestand in Indië, 2e semester 1920, schreef hij in het Koloniaal Weekblad.

In verband met zijn program (zie Kol. Weekbl. d.d. 13 Mei 1920, no. 20) verrichtte hij het volgende:

Ad 1e. Weder aanknoopen van den band tusschen de leden in Oost-Indië en het hoofdbestuur en het bevestigen daarvan.

Naar aanleiding van de mededeeling aan het H.B. van 48 leden, dat zij in 1920 voor het lidmaatschap bedankten en van 5 leden, dat zij hunne contributie niet op peil wenschten te brengen — voor de andere leden had dit, daar zij blijkbaar het *noodgedwongene* van dien maatregel inzagen, dus automatisch plaats — werden deze leden allen per aangeteekend schrijven aangeschreven en hun aandacht er op gevestigd, dat de oorlogstoestand ook op de werkzaamheden onzer vereeniging een remmenden invloed had uitgeoefend, doch dat thans weer met kracht aan het werk was getogen, blijkende uit de bijgevoegde circulaire en oproep; verder, dat het niet mogelijk was zóó te blijven voortwerken, wanneer niet *vele* leden met een *behoorlijke* contributiebijdrage ons steunen. Het gevolg was, dat 25 leden op hun besluit terugkwamen, en hunne contributie op peil brachten; van 1 lid in de Buitengewesten werd nog geen bericht ontvangen.

Pijnlijk doet het aan, onder degenen, die bij hun teleurstellend besluit volharden, hoofdambtenaren en hoofdofficieren, loopende naar het einde van hun Indischen loopbaan, aan te treffen. Het is te hopen, dat hieruit niet moet worden opgemaakt, dat hunne belangstelling in Indië met hunne pensionneering zou ophouden, zoodat dan heelemaal geen band meer gevoeld zou worden.

Ad 2e. Inning der contributiën, aanteekenen en melding van mutaties onder de leden.

De kwitanties voor de contributies over 1920 en der achterstallige contributies, *zelfs tot* 1916, werden ter inning afgegeven aan de Nederlandsch-Indische Handelsbank, doch nog niet verantwoord. Verscheidene dier kwitanties komen terug, ook omdat de leden verzuimden van hunne adresveranderingen in Indië of vertrek naar Europa kennis te geven. Voor de vereeniging is dit een temporair verlies, voor de leden zelve onaangenaam, omdat het bedrag der contributies, over verschillende jaren loopende, hen doet ontstellen, soms zelfs er toe brengt te bedanken, terwijl de fout toch bij hen zelve ligt, terwijl zij, al ware het slechts door het ontvangen van het Koloniaal Weekblad, de waarde van den wissel genoten hebben.

Voor 1921 zal, ook als bezuinigingsmaatregel, een proef genomen worden met het toezenden van postwissels, waarop, na ontvangst van het verschuldigde bedrag, toezending der kwitantie zal plaats vinden. De leden kunnen echter de taak van den hoofdvertegenwoordiger belangrijk verlichten ,door hem uit eigen beweging de contributie per postwissel over te maken, waarna de kwitantie volgt. Der vereeniging worden hierdoor tevens kosten gespaard.

Ook het melden der mutaties is door het voormelde euvel bezwaarlijk. Kleian's adresboek, de Interlocale Telefoongids en de Regeeringsalmanak II geven eenige aanwijzingen; in hoofdzaak moeten de leden gevolgd worden in de Javasche Courant, de mutaties in de dagbladen en de opgaven der Stoomvaartmaatschappijen van de naar Nederland vertrekkende passagiers. Hiermede gaat noodeloos veel tijd verloren, waardoor het maken van persoonlijke propaganda voor onze vereeniging in het gedrang komt. Laat de leden daarom ook in deze de taak van den hoofdvertegenwoordiger toch vergemakkelijken, door bij vertrek uit en aankomst in Indië, van iedere verandering van positie, betrekking en woonplaats per brief- of verhuiskaart aan hem kennis te geven. Het komt aan de vereeniging ten goede! Immers, deze is meer gebaat door propaganda dan door het uitpluizen van détails.

Ad 3e. In contact treden met de correspondenten. Personen aanzoeken om — onder nadere goedkeuring van het Hoofdbestuur — als correspondent op te treden.

De correspondenten werden aangeschreven en hun propagandamateriaal toegezonden.

De Heer W. Boetje, Referendaris bij het Departement van Financiën, bedankte en vertrok met verlof naar Nederland. De Heer H. Remmert, Controleur B.B., thans geplaatst te Mr. Cornelis, kan ook te Weltevreden werkzaam zijn. De Heer W. J. Beck, Controleur B.B. te Tandjong Pinang (Riouw en ond.) bepaalde zich niet tot zijn ressort, doch zond den Gewestelijken Secretarissen exemplaren van het *Koloniaal Weekblad* en onze circulaires en oproep ter circuleering. Het resultaat moet worden afgewacht. Te Singapore werden onze belangen krachtig behartigd door den Heer Th. J. C. van Everdingen, Chef van den Civielen Dienst der Koninklijke Paketvaart Maatschappij aldaar.

De Heer D. van Schreven, kapitein der Infanterie b. d. te Padang, werd genegen bevonden om als correspondent voor Padang en Sumatra's Westkust op te treden.

Ad 4e. Propaganda door het verspreiden van Padangsche blaadjes en het aanwerven van leden.

Bij alle correspondenten zijn de bekende circulaires met oproep aanwezig. Bij de eerste toezending van het *Koloniaal Weekblad* wordt een circulaire gevoegd, waarop gestempeld: „Propagandeert „Oost en West"! Evenmin als in Nederland van propaganda van de leden zelve uitgaande — op een enkele gunstige uitzondering na — veel valt te bespeuren, is dit in Oost-Indië het geval.

Maleische propagandablaadjes werden niet verspreid, omdat de beschaafde en ontwikkelde Indonesiër, in aanmerking komende voor het lidmaatschap onzer vereeniging, tegenwoordig voor het meerendeel de Nederlandsche taal leest en begrijpt, zoodat de bestaande circulaire ook dezen een overzicht geeft van het doel en werken van „Oost en West".

Wat het aanwerven van nieuwe leden aangaat, had ondergeteekende het succes, dat schier allen, met wien hij sprak over „Oost en West", haar arbeidsveld, het vele wat zij doet en toch den betrekkelijken nood, waarin zij verkeert, en hetgeen zij doen kan — mits haar de noodige steun verleend wordt — als begunstigers, leden of abonné's toetraden.

Het ledental der Vereeniging in Oost-Indië ging hierdoor met 150 vooruit, met contributies varieerende van ƒ 5.— als minimum tot ƒ 30.— 's jaars.

Het aantal begunstigers, leden en abonnementen in Oost-Indië bedroeg ultimo 1920: 750 — een aantal, dat nog belangrijk zal moeten toenemen.

Ad 5e. Aanraking zoeken met de Europeesche

en Indische Pers, om de aandacht te vestigen op „Oost en West".

Doordat deze aanraking het best persoonlijk en mondeling verkregen wordt, zal dit in aansluiting met nog te ondernemen propaganda-reizen moeten geschieden.

Met de Hoofdredacteuren van het „Bataviaasch Nieuwsblad" en het „Nieuws van den Dag van Ned. Indië" werd geconfereerd en hunne aandacht op onze vereeniging gevestigd. Beide Heeren traden toe tot het lidmaatschap.

Naar aanlieding van eene correspondentie met den Hoofdredacteur van de „Locomotief", over uit het „Koloniaal Weekblad" overgenomen artikelen, verscheen in dit blad een hartige opwekking tot aansluiting.

Ad 6e. Het „Koloniaal Weekblad" op de leestafels der voornaamste societeiten en hotels ter lezing te laten leggen.

23 Societeiten en hotels abonneerden zich op het blad, dat hierdoor op hunne leestafels ligt.

Ook hier geldt het gestelde in de 1e alinea sub 5.

Ad 7e. Trachten handels-, cultuur-, industrieelen andere ondernemingen als begunstigers te doen toetreden.

11 Cultuurondernemingen en firma's traden toe als begunstigers met jaarlijksche bijdragen van ƒ25 tot ƒ100.—.

Overigens geldt ook hier als het beste middel persoonlijke aanraking en mondelinge bespreking.

Ad 8e. Het zoeken van aanraking met den Politiek Economischen Bond en met andere Nederland goedgezinde Vereenigingen, zoowel Europeesche als Indische.

Waar de Vereeniging, toch een door de Regeering erkende instelling van algemeen nut, niet in den Regeeringsalmanak voorkwam, werd de aandacht van den betrokken ambtenaar op dit hiaat gevestigd en hem de noodige gegevens verstrekt. in den Regeerings-Almanak 1921 heeft nu die vermelding plaats gevonden.

Met den Voorzitter der P.E.B. werd geconfereerd. Onze organen worden geruild. Met de Indo-Europeesche Vereeniging (I.E.V.), welke zich aansluit bij den P.E.B., wordt aanraking gezocht, eveneens met Boedi Oetomo. Dit alles evenwel met het strikt neutrale standpunt van „Oost en West" in het oog houdende en bewarende.

Ad 9e. Het zoo mogelijk uitgeven van een Maleisch bijblad van het „Koloniaal Weekblad."

Afgezien nog van de groote daaraan verbonden kosten, is een dergelijke maatregel voorloopig nog niet in te voeren, omdat, zooals gezegd, de eenigszins ontwikkelde Indonesiër ons orgaan nu reeds kan lezen en begrijpen, de onontwikkelden, thans nog te lichtvaardig den stem van den een of anderen oproerkraaier of ontevredenheden-zaaier volgende, er geen belang in zouden stellen.

Het uitzenden van vertrouwde Indische propagandisten in de kampong is raadzamer. Ook hier moet het gesproken woord zegevieren, omdat daarbij dadelijk tegenwerpingen weerlegd, onduidelijkheden opgehelderd kunnen worden.

Overigens werkt het Bureau voor Volkslectuur prachtig. Aan schier elke Inlandsche school is een volksbibliotheek verbonden.

Op ruime schaal worden de volksalmanakken (vide Kol. Wbl. dd. 16 Dec. 1920, No. 51) verkocht, al kosten deze ƒ0.75; tot medio Januari van de oplagen: Javaansch 30.000, Maleisch 30.000, Soendaneesch 12.000 en Madoereesch 2.000, respectievelijk 28.000, 22.000, 12.000 en 1.200.

„Oost en West" blijft echter actief en zal anderen steunen, dan wel zelfstandig handelen, als de omstandigheden daartoe gelegenheid bieden.

Bescheidenlijk vermeent ondergeteekende, dat in korten tijd reeds veel werd bereikt. Echter de hoofdvertegenwoordiger kan niet alles doen; hij heeft krachtigen bijstand noodig van de zijde der correspondenten, doch nog meer van de leden zelve. Ieder van hen, lid geworden uit sympathie voor het streven en werken van Oost en West, ga krachtig mede! Dat zij ons orgaan, het Koloniaal Weekblad, aan anderen ter lezing geven en deze opwekken tot toetreding! Worden circulaires en oproep verlangd, deze zijn ter beschikking.

Dat „Oost en West", ook in Oost-Indië, bloeie in 't belang van Nederland en Koloniën!

Sragen, 1 Januari 1921.

De Hoofdvertegenwoordiger in Oost-Indië:

A. J. GOOSEN.

Verslag

over het jaar 1920. van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl.-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen opleiden.

—o—

Nog sterker dan in vorige jaren was gedurende 1920 de toeloop van personen, die zich tot het Informatie-bureau wendden, voornamelijk met het verzoek, hen aan een betrekking in Nederlandsch Oost-, soms West-Indië te helpen.

De algemeene malaise na afloop van den oorlog is begrijpelijkerwijze hiervoor een van de voornaamste reden. Ook echter het alom verspreide denkbeeld, dat de Vereeniging Oost en West betrekkingen kan verschaffen, draagt er toe bij, zoodat talrijke buitenlanders, in hoofdzaak Duitschers, Oostenrijkers, Belgen, Zwitsers, Polen, die meestal intellectueel goed onderlegd zijn en in hun land geen middel van bestaan meer konden krijgen, dringend om een betrekking in Indië verzochten. Zij behoorden doorgaans tot de categorieën der ontwikkelden; waren doctoren, ingenieurs, technici, handelaars, gediplomeerde verpleegsters en ook vele gewezen officieren van het Duitsche of Oostenrijksche leger, die geen middel van bestaan meer hadden, bevonden zich er onder. Schriftelijk hebben zich 224 en mondeling 42 buitenlanders tot het buraeu gewend, die moesten, hetzij een afwijzend advies ontvangen, of naar het Arbeidsbureau voor den Indischen Dienst dan wel naar de 9e Afdeeling van het Departement van Koloniën worden verwezen, al naar gelang het toescheen of zij, in verband met hun studie of werkkring, al dan niet voor een Gouvernementsbetrekking in aanmerking zouden kunnen komen.

Het gehalte van de Hollandsche sollicitanten naar een betrekking in Indië was, wat kunde betreft, beneden het middelmatige. De meesten hadden de lagere school al dan niet tot het eind doorloopen en waren vervolgens in een of ander ambacht dan wel als kantoor- of winkelbediende, in den landbouw, aan een fabriek of als monteur, chauffeur, enz. werkzaam geweest en ten gevolge van slapte in zaken tijdelijk zonder werk. Zij vermeenden in Indië volop werk te kunnen krijgen en bovendien, door den werkgever uitgezonden, van een uitrusting voorzien te worden.

Aan de meesten hunner werden adressen opgegeven van maatschappijen, tot wie zij zich moesten vervoegen met 't verzoek om plaatsing op een of andere onderneming in Indië als anderszins.

De ingewonnen informaties kunnen worden gerangschikt tot de volgende rubrieken, als:

	schriftel.	mondel.	totaal
Betreffende betrekkingen in het algemeen	110	23	[illegible]
Betreffende Gouvernements-betrekkingen	40	28	[illegible]
Betreffende particuliere betrekkingen	343	225	[illegible]

Betreffende de reis, het leven, de kleeding en de toestanden in Indië	37	18	55
Betreffende een bepaalde plaats of streek	8	3	11
Betreffende maatschappijen, ondernemingen, personen	11	5	16
Betreffende brochures, boekwerken over Indië en over betrekkingen aldaar	112	107	219
Betreffende de opleiding tot en de studiekosten en verschillen tot ambten, bezoldiging	32	18	50
Betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	21	32	53
	714	459	1173

Behalve de bedoelde aanvragen om betrekkingen, werden vaak door dames en heeren inlichtingen gewonnen op het gebied van opvoeding en studie hunner kinderen met het oog op hun toekomstig arbeidsveld in Indië, werd huisvesting aangeboden aan kinderen van Indische families, werden inlichtingen ingewonnen naar maatschappijen of firma's, naar de duurte in Indië in verhouding tot die in Holland, werd raad gevraagd omtrent in Indië op te richten zaken, het uitoefenen van zelfstandige functies of ambten, werden baboes gevraagd of aangeboden, enz. enz. en soms vragen gesteld, die veel van de kennis en ondervinding van den beheerder vergden om ze te kunnen beantwoorden.

Het in het vorige jaarverslag besproken boekje No. 4: „De Ingenieur in Nederlandsch-Indië", door den oud-hoofdingenieur der B. O. W., den heer J. Voorduin omgewerkt, verscheen in het laatst van April 1920 en vond veel aftrek.

Medio October d.a.v. verscheen de uitgifte van het „Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn", welk boekje, met goedvinden van de oorspronkelijke schrijvers, omgewerkt is, dus aangepast aan de nieuwe toestanden in Indië, door den oud-inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, den heer B. J. Visscher, waardoor het veel gevraagde boekje thans geheel de huidige toestanden weergeeft.

Een groote behoefte bestond aan de nieuwe uitgifte der uitverkochte boekjes: „No. 3. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië; No. 6. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië en No. 9. De Ambtenaar bij de Gouvernements Marine in Nederlandsch-Indië". Het Informatie-bureau is er in geslaagd, door tusschenkomst van den heer Dom van Rombeek, gedaan te krijgen, dat het eerste boekje door Professor Mr. G. André de la Porte te Leiden werd omgewerkt en is het thans voor het publiek verkrijgbaar gesteld.

Het tweede boekje kon de bewerker nog niet afleveren, omdat nog steeds geen beslissing is genomen omtrent de aanwerving van onderwijzers voor Indië en naar een geschikte deskundige voor de bewerking van het derde boekje wordt nog gezocht.

Ook in het afgeloopen jaar verleenden zoowel de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst, als de 9e Afdeeling B van het Departement van Koloniën hunne zeer op prijs gestelde medewerking en hulp, waar deze ingeroepen werd voor het geven van inlichtingen inzake betrekkingen in 's Lands dienst, welke door ons bureau niet konden worden verstrekt.

De van het Departement van Koloniën ontvangen overdrukken der Staatscourant aangaande het ten behoeve van den Indischen dienst aangevraagde personeel hier te lande, werden onder belanghebbenden verspreid en door het afdrukken in het *Koloniaal Weekblad* onder de aandacht van het publiek gebracht.

's-Gravenhage, 26 Maart 1921.

De Secretaris van het Informatie-bureau,
J. Z. v. GENNEP.

De Indische Kunstavond.

De Indische Kunstavond op 1 April in Theater Verkade te 's-Gravenhage, gegeven ten bate van de op te richten *Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes*, is een groot succes geweest, zoowel op artistiek als op financieel gebied; de propaganda-commissie heeft er alle eer van!

De beide één-acters van mevrouw Kooy-van Zeggelen, onder leiding van mej. W. Wessels op uitnemende wijze uitgevoerd, sloegen in; alleen vonden vele der aanwezige oud-Indiërs 't jammer, dat de inhoud van beide stukjes bij de toeschouwers, die niet met Indië bekend zijn, een ongunstigen indruk van de toestanden aldaar moet hebben achtergelaten. Een goed tooneelstuk, waarin Indië op zijn best wordt voorgesteld, ware dien oud-Indiërs liever geweest!

De Javaansche dans, door Raden Surjo Winoto uitgevoerd, vond algemeene bewondering, zoo ook de smaakvolle Javaansche dracht der elegante verkoopstertjes en de geïmproviseerde luxe warongs in de foyer opgesteld, waar de Indische lekkernijen grif van de hand gingen.

Het batig saldo zal ongeveer twee duizend gulden bedragen, dus ook geldelijk een succes waarover men tevreden kan zijn.

Ingezonden Stukken.

„Een algemeen belang voor naar Indië vertrekkenden".

Geachte Redactie,

Onder bovenstaand hoofd verscheen er dd. 24/2 l.l. een „Ingezonden stuk" in Uw blad, waarin wordt aangeraden, vooral voorzichtig te zijn met het inkoopen eener Indische uitrusting.

Daar dit zeker velen geïnteresseerd zal hebben, verzoek ik U vriendelijk, naar aanleiding daarvan, het onderstaande te willen plaatsen:

Sprekende met Indische kennissen hoor ik, dat de Indische kleeding, in Holland gemaakt, inderdaad vaak niet deugt en de menschen, in Indië aangekomen, meestal naar den eersten den besten kleermaker loopen om wijzigingen te doen aanbrengen, hetgeen opnieuw een massa kosten en ongenoegen met zich medesleept.

Geachte Redactie. De meeste naar Indië vertrekkenden zijn geen kapitalisten, doch gaan voor eene positieverbetering. Is het dan niet betreurenswaardig, dat juist deze categorie van menschen wordt getroffen, nadat zij reeds verscheidene honderden guldens in Holland offerden voor hunne uitrusting?

Zou het, op welke wijze dan ook, niet mogelijk zijn deze ongerieven te ondervangen?

Misschien kunnen de uitzenders van employé's ('t Gouvernement inclusis) hierin adviseeren en maatregelen nemen.

Nu onze koloniën zooveel arbeidskrachten vragen, moet m.i. aan elk bezwaar, hoe klein ook, tegemoet worden gekomen.

U beleefd dankend voor de plaatsruimte,

Hoogachtend,

Den Haag. J. BROEKHUIJZEN.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De openlegging van Sumatra.

De *Loc.* schrijft o.m.: Reden om te dien aanzien bizonder optimistisch gestemd te zijn was er nu niet bepaald. De bezuinigingsmanie, welke de cen-

trale regeering heeft aangegrepen, bedreigde al direct de spoorwegplannen, welke voor de streken buiten Java waren ontworpen en reeds kwam het — gelukkig nog niet bevestigde — bericht, dat de afbouw van den Zuid-Sumatra-spoorweg zou worden gestaakt.

Niettemin is aan de *Sum. Post* gebleken, dat de dienst der S.S. onvermoeid voortgaat met het zoeken naar nieuwe tracé's voor de openlegging van het in zoovele opzichten rijke Sumatra. Van den heer W. J. M. Nivel, hoofdingenieur bij de S.S., belast met de verkenning en de opname in de buitengewesten, vernam het blad bizonderheden, welke de hoop wettigen, dat aan de uitbreiding van de verkeersmiddelen op Sumatra volle aandacht besteed blijft.

Met den heer W. Wijnaendts van Resandt, ambtenaar bij den dienst der opname van de S.S., is de heer Nivel een dezer dagen van de Westkust te Medan gearriveerd. Daar heeft hij een onderzoek ingesteld naar de vorderingen van de voorbereidende werkzaamheden voor den aanleg van de lijn Siboga—Batang-Toro, gelegen in de bekende cultuurstreek van Tapanoeli naar Padang-Sidempoean.

De metingen voor het eerste gedeelte van deze lijn, ter lengte van 49 K.M., zijn bereids gereed gekomen, het tracé is vastgesteld en met den aanleg kan nu spoedig begonnen worden.

Met de terreinmetingen voor het tweede gedeelte van de lijn — van Batang-Toro naar Padang-Sidempoean, een berglijntje van ongeveer 30 K.M. — is bereids een aanvang gemaakt.

Belangrijker is echter het gereedkomen van het rapport ten aanzien van de verkenning voor een verbinding van de Westkust met de Oostkust en Zuid-Sumatra. Het is eveneens van het hoofd van verkenning en opname der S.S. in de buitenbezittingen afkomstig en zal spoedig, rijk geïllustreerd, het licht zien. De hoofdconclusies zijn mede te deelen.

Naar men weet, was het aànvankelijk voornemen om Sumatra over de geheele lengteas met een spoorweg te doorsnijden. Men zou zoodoende een verbinding tusschen Kota-Radja en Tandjong-Karang tot stand brengen. Latere onderzoekingen hebben evenwel uitgewezen, dat Sumatra minder behoefte heeft aan een dergelijke verbinding over de geheele lengte dan wel aan een openlegging door middel van de ijzeren baan van die streken, welke aan een geregelden afvoer en dus aan een verbinding met de kust behoefte hebben.

Uitgaande van dit hoofdprincipe is nu een geheel nieuwe lijn, welke in het verkenningsrapport uitvoerig wordt behandeld, ontworpen. Zij loopt dwars door Sumatra, van de Westkust door de Kwantan-, Korintji- en Indragiridistricten naar de toekomstige haven Tembilahan aan de monding van de Indragiri-rivier.

Over de mogelijkheid om hier een haven aan te leggen is reeds het advies ingewonnen van de gewestelijke bestuurshoofden van Sumatra's Oostkust en Riouw en van den commandant der zeemacht. Het voordeel van Tembilahan is, dat geen banken er de scheepvaart belemmeren. De monding is ongeveer 850 M. breed en ruim 8 M. diep, zoodat deze nieuwe haven, tusschen Palembang en Belawan gelegen en dus geen dezer beide havens in haar ontwikkeling direct belemmerend, in de toekomst ook voor Oceaanschepen bereikbaar zal zijn.

Momenteel wordt van Tembilahan, in den omtrek waarvan zich vele Bandjareezen hebben gevestigd, vooral veel coprah naar Singapore uitgevoerd. Komt de nieuwe lijn tot stand, dan belooft dit punt een belangrijke afscheephaven te worden.

Van de nieuw ontworpen lijn, waarvan het eerste gedeelte ter lengte van ongeveer 26 K.M. — Moeara Kalaban-Moeara — reeds in aanleg is, met als belangrijk kunstwerk een lange tunnel, zullen eenige zijlijntjes naar belangrijke cultuur- of kolenvelden centra voeren en van Padang-Tarap uit, door de bekenden Kwantankloof heen, zal dan de verbinding met het Zuiden worden gezocht. Voorloopig zal dit lijngedeelte tot Noord-Djambi worden doorgetrokken.

De totstandkoming van de Indragirilijn zal zonder twijfel een nieuwe aera in de ontwikkelingsgeschiedenis van Sumatra inluiden. Zij legt tal van rijke en tot dusver vrijwel ongekende districten voor het verkeer met de buitenwereld open en zal tevens de gelegenheid bieden om met de overweldigende natuurschoonheid van Midden-Sumatra kennis te maken. De heer W. v. R. toonde ons tal van schitterende foto's, genomen in de goddelijk-mooie en rijke streken, gelegen aan de Noord-helling van het bergland Korintji, de Sangier- en de Liki-districten. Ook tal van archaeologische bizonderheden heeft hij daar kunnen verzamelen en al hetgeen daar aan nieuwe ervaring is opgedaan, zal in het eerlang te verschijnen rapport worden neergelegd.

Beide heeren hebben intusschen een nieuwe opdracht ontvangen, en wel om een verkenning in te stellen naar een nieuwe verbinding van de Westkust met Noord-Sumatra. In hoeverre deze de Oostkust zal aandoen, kon het blad niet te weten komen.

De „Christus"-film.

Uitvoerig bespreekt de *Sum. Post* van 31 Januari deze film, welke ook ter Sumatra's Oostkust een groote belangstelling trekt.

Resumeerend haar betoog, schrijft het blad: Wie deze film ziet, ziet iets zeer schoons, ziet een edele aangrijpende, diep-treffende handeling, doch hij ziet het Evangelie niet! Als kunstvorm is de film niet toepasselijk op het der menschheid gegeven Woord. Een andere zaak is, dat de aanschouwing dezen en genen, wellicht duizenden en duizenden, ertoe kan brengen, het Evangelie te lezen of te herlezen.

Vervolgens bespreekt het blad de aantrekkingskracht van deze film op den Inlander.

't Is reeds op Java opgemerkt en 't heeft ook ter Oostkust getroffen, dat de „Christus"-film klaarblijkelijk een groote aantrekkingskracht uitoefent op den Inlander. Ook dit verschijnsel is niet zoo gemakkelijk met eenige zekerheid te verklaren.

Wij weten wel, dat de Jezus-figuur een plaats heeft in het Mohamedaansche geestesleven. Iederen Vrijdagavond bidt de geloovige Mohammedaan, als hij zijn profeten aanroept, ook voor Isaï-ben-David. Doch dit feit alleen verklaart een zoo grooten toeloop niet.

Is 't het Oostersch karakter van voorstelling en handeling, dat den Inlander treft?

Is 't de metaphysiek in de hemelvaart — hier brak bij deze juist-ònschoone film-apotheose een applaus onder de Inlandsche toeschouwers uit! — waaraan de Inlandsche geest zich gaarne overgeeft?

Is het de vervolging van het goede, de ontzettende dwaling van het Recht, de kruisiging van Hem, die Zijn volk trachtte te redden?

Is het de veraanschouwelijking van de Messias-idée — levende in alle Oostersche zielen — die juist in dit geval de bioscoopzaal vult met Inlandsch publiek?

Wij weten 't niet. Doch ongetwijfeld is de faam, welke deze film onder de inheemsche, Mohammedaansche bevolking van dit land klaarblijkelijk heeft verkregen, om vele redenen een ernstige overdenking grootelijks waard!

De overland-dienst.

In aansluiting met het artikel „De Hollandsche mail", in het Kol. Weekblad van 31 Maart, nemen wij over, wat Aneta den 1en Februari uit Den Haag seinde: De postautoriteiten doen alle moeite het herstel van de landmail te bewerkstelligen; hoofdbezwaar is echter de slechte treinverbinding in Frankrijk en Italië, waardoor groote kosten verbon-

den zijn aan het aandoen van Marseille, Genua en Napels. Bovendien ontbreekt gelegenheid om de op een boot wachtende passagiers te herbergen. De scheepvaartdirecties zijn eveneens diligent.

De *Loc.* meldt tegelijkertijd, dat de op 2 Februari te Semarang aangebrachte Engelsche mail Nederlandsche poststukken bracht, loopende tot 7 Januari ll. Een prachtig record.

De krankheden van ons leger.

De *Java-Bode* neemt uit het Orgaan der N.-I. Officiers Vereeniging een lezenswaardig artikel op van kapitein H. de Vries over het venerische kwaad in het leger en teekent daarbij aan:

Het overnemen van dit artikel beteekent natuurlijk niet, dat wij het met den schrijver eens zijn. Hij roert een zeer belangrijke kwestie aan, waarover we ons thans niet kunnen uitlaten. Maar dit is zeker, dat bovengenoemd kwaad een omvang heeft aangenomen, waarvan de meeste menschen zich geen voorstelling kunnen maken. In het leger en daarbuiten zal men tot krasse maatregelen moeten overgaan om dit euvel te bestrijden.

Maar hoe? Kapitein de Vries schijnt voor de z.g. „ethische bezwaren" tegen reglementeering van ontucht weinig te voelen. Wij zouden hem daarom de oplossing van dit vraagstuk zeer zeker niet toevertrouwen.

Elders wijst de *Java-Bode*, in verband met dit artikel, er op dat ook in de Staten-Generaal aangedrongen is op een krachtige bestrijding van geslachtsziekten. Door den minister is verklaard, dat bij de Indische Regeering een regeling in overweging is, waardoor het mogelijk wordt de medische behandeling van door geslachtsziekten aangetaste personen verplichtend te stellen. 't Is te hopen, dat een dergelijke regeling, die onmisbaar is te noemen ter bestrijding van een groot maatschappelijk euvel, spoedig tot stand moge komen.

De verlofs-officieren in het Indische leger.

Wij ontleenen aan het *N. v. d. D.*: Een beroepsofficier, kapitein bij het Indische leger, kreeg inzage van de bepalingen, volgens welke de verlofs-officieren, die bij het N.-I. leger gedetacheerd zijn, kunnen overgaan in vasten dienst, hetgeen hem de volgende juiste beschouwingen in de pen gaf, welke te meer de aandacht verdienen, aangezien de schrijver *in casu* niet persoonlijk belanghebbende is.

Het mag als bekend worden verondersteld, zoo schrijft hij, dat bij het Indische leger een verontrustend tekort heerscht aan luitenants, een tekort, dat in de eerste tien jaren niet zal kunnen worden aangevuld, omdat men, zooals gewoonlijk, veel te laat begint in te zien, dat er iets gedaan moet worden en eerst in de toekomst een behoorlijk aantal in Indië opgeleide jonge officieren kunnen worden verwacht.

Om direct in den dringenden nood te voorzien, heeft het legerbestuur besloten de van het Nederlandsche leger gedetacheerde verlofs-officieren in de gelegenheid te stellen over te gaan bij het Indisch leger. Welke maatregel als zoodanig natuurlijk zeer toe te juichen is.

De thans verschenen bepalingen betreffende dien overgang zijn echter zoodanig, dat men zich afvraagt, of men de bedoeling heeft dezen maatregel al van tevoren tot mislukking te doemen. Het is toch duidelijk, dat, als men het tekort wil aanvullen, men van de 110 reserve-officieren, die b.v. bij de Infanterie zijn, er minstens een 70-tal zal moeten laten overgaan. Al deze moeite doen voor een 10-tal luitenants, is tijd en moeite verspillen.

Waar men thans echter eischt, dat de liefhebbers moeten voldoen o.a. aan de volgende punten:

1. de leeftijd van 30 jaar niet overschreden hebben;
2. in het bezit zijn van een einddiploma H. B. S. 5-jarigen cursus of wat daarmee gelijk staat;
3. zich verbinden voor 5 jaar, na aanstelling als jongste in de ranglijst, indien zij voldoen aan een aanvullingsexamen, af te leggen na het doorloopen van een nog op te richten cursus van 1 jaar;
4. door hun chef practisch en door den dokter physiek geschikt bevonden te zijn;

daar blijkt op het eerste gezicht reeds duidelijk, dat deze eischen onredelijk hoog zijn. Immers, de meeste van de beroepsofficieren, die hunne opleiding ontvingen aan den Hoofdcursus te Kampen, zijn ook niet in het bezit van een diploma H. B. S. 5-j. cursus. Om niet te spreken van de bepaling, waardoor luitenants, die volkomen bekwaam zijn voor hun werk en reeds 10 jaren officiersdienst achter den rug hebben, worden geplaatst beneden jongelui, die thans nog op de schoolbanken zitten.

Waarom niet volstaan met de verklaring van den chef, dat de betrokkene voor zijn werk volkomen geschikt is en hun buiten de ranglijst om in anciënniteit te laten meetellen vanaf den datum van aankomst in Indië? Het eventueele aanvullingsexamen kan dan later wel afgelegd worden, evenals dit gebeurt met de overgebleven Inlandsche officieren.

Thans zal het aantal reserve-luitenants, dat voor overgang in aanmerking komt, zoo gering zijn, dat van een merkbare aanvulling geen sprake is. En alleen bij de heel jonge reserve-officieren zullen misschien enkele liefhebbers gevonden worden.

De akar wangi.

Er zijn in Indië artikelen, welke aanvankelijk als uitvoerproducten weinig of geen beteekenis hadden, zooals akar wangi.

In 1918 waren Nederland en Frankrijk heelemaal niet in de markt, maar het zou spoedig anders worden. Zie de cijfers:

	1919	1920
Nederland	8.900 K.G.	11.335 K.G.
Frankrijk	21.279 „	39.178 „

De uitvoer is dus bijna verdubbeld.

Wat men in Parijs daarmede doet, zal wel spoedig blijken. (*Soer. Hbl.*)

Dáár moet 't heen.

De *Sum. Post* schrijft: Vanmorgen ontving de landrechter, te Laboean vertoevend, van het parket de telefonische mededeeling, dat een hoofdmachinist van het te Belawan liggend s.s. *Singkel* zich aan een koelie vergrepen en hem een pak slaag toegediend had.

De landrechter stapte in zijn *Ford*, tufte naar Belawan, belegde een zitting van het landgerecht aan boord van de *Singkel*, liet beklaagde en getuigen de revue passeeren, wikte en woog, veroordeelde den hoofdmachinist tot een geldboete, die *stante pede* werd voldaan, groette de bemanning en keerde vervolgens op zijn schreden terug.

De hoofdmachinist wist niet hoe die 't had.

Wat gaat dat tegenwoordig vlug in Indië, kon hij er ten laatste uitbrengen. Zes jaar heb ik op de *Singkel* gevaren, maar zoo iets is me nog nooit overkomen.

't Is ook wezenlijk on-Hollandsch, zoo'n snelle rechtspraak. Maar daarom juist zoo g o e d.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Aosan Moerangkaleh.

De jongere bewoners van Buitenzorg hadden reeds sedert langen tijd den wensch geuit, dat zij over een eigen Maandblad zouden beschikken, dat uitgegeven zou worden in de Maleische of Soendasche taal.

„Kilat" meldt thans in de „Neratja" van 29 December 1920, dat tot het uitgeven van een Soendaneesch Maandblad is besloten, hetwelk den naam zal dragen van „Aosan Moerangkaleh".

Het oprichtingscomité heeft den 15en December 1920 aangegeven als de dag, waarop het eerste nummer zou verschijnen.

Behalve talrijke mededeelingen over onderwerpen van verschillenden aard voor de jeugd, zal er ook gelegenheid zijn voor het plaatsen van advertenties.

De abonnementsprijs bedraagt ƒ 0.75 per drie maanden.

Blijkt het, dat de advertenties voldoende geld opbrengen, dan ligt het in de bedoeling om van het Maandblad een 14-daagsch- of een Weekblad te maken.

Aan het nieuwe Maandblad wordt alle voorspoed toegewenscht en de hoop uitgesproken, dat het ook zonder advertenties in stand kan worden gehouden.

De aanstelling van pengoeloes.

In hetzelfde nummer van de „Neratja” deelt de heer Soemantri Hardjosoebroto uit Magelang mede, dat door den Regent aldaar een uitstekende regeling is gemaakt met betrekking tot de aanstelling van pengoeloes.

In geval van vacature in die functie wenscht die Inlandsche Bestuursambtenaar een examen te laten afnemen van de Katibs, die op meer dan 3 dienstjaren kunnen wijzen en van den uitslag van dat examen te laten afhangen, wie voor de opengevallen betrekking in aanmerking kan komen.

Diezelfde maatregel zou ook worden toegepast op de Katibs, die uit de modins worden gekozen.

Goed doorgevoerd, kan deze maatregel er zeker toe leiden, dat men weldra beschikt over goed onderlegde geestelijken, die in werkelijkheid iets afweten van de voorschriften van den Mohamedaanschen godsdienst en de onwetende menigte kunnen voorlichten.

Het zou zeker aanbeveling verdienen, wanneer de Regenten ook elders tot den invoer van dezen besproken maatregel konden besluiten.

Bij de toepassing daarvan komt het natuurlijk in de eerste plaats op rechtvaardigheid aan, doch die schijnt in de practijk nog wel eens wat te wenschen over te laten.

Zoo was o.a. onlangs een pengoeloe-functie in het district Magelang opengevallen en had de Regent dus, zooals boven werd vermeld, een oproep voor het examen moeten uitschrijven voor de Katibs, die 3 jaar diensttijd hadden.

Doch alleen de heeren Madjoeki en Roem werden opgeroepen en eerstgenoemde als pengoeloe aangesteld. Dat was natuurlijk een groote teleurstelling voor de andere Katibs, die op een toelating tot het examen hadden gehoopt.

Welke motieven den Regent aanleiding hadden gegeven om te handelen, zooals hij deed, kon de schrijver niet opgeven.

Vervolgens komt de schrijver op het onderwerp van het onderwijs geven in het lezen van den Koran aan de jeugd in de desa. Thans geschiedt dit dikwijls door den Wedono of assistent-Wedono van het district of onder-district, aan wien de geestelijken het godsdienstonderwijs overlaten.

De schrijver acht dien toestand zeer gebrekkig, om de eenvoudige reden, dat hij vindt dat die bestuursambtenaren zelf niet op de hoogte zijn van de Mohamedaansche godsdienstige voorschriften en niet in staat zijn het publiek op dat terrein voor te lichten.

Verder is het een bezwaar, dat die Inlandsche landsdienaren dikwijls aan overplaatsingen bloot staan.

Het aanwijzen van bekwame geestelijken in de desa's is hoogst noodzakelijk. Zij zouden tweemaal 's maands samenkomsten kunnen houden ten kantore van den districts-pengoeloe en met dezen de godsdienstige belangen kunnen behartigen.

Deze districts-pengoeloes in de afdeeling zouden maandelijks zich kunnen verstaan met den pengoeloe van den Landraad, terwijl de pengoeloes van den Landraad de Regenten op de hoogte zouden kunnen houden van hetgeen op die samenkomsten werd behandeld en waardoor het Bestuur op de hoogte kan blijven van hetgeen op godsdienstig gebied omgaat onder de bevolking.

Een fanatiek optreden van den enkeling, zooals van Samin en anderen, wordt door tijdige waarschuwing aan de autoriteiten feitelijk zoo goed als onmogelijk gemaakt.

Een Amerikaansche school in de Bataklanden.

N. Dolmondom schrijft uit Tapanoeli in de „Sinar Sumatra” van 17 December 1920, dat een Amerikaansch geestelijke , een zekere heer Kaim, van de secte der „Seven day aventis”, die den Zaterdag in eere houdt, reeds sedert geruimen tijd in het district Soengei Rengas (Medan, Oostkust van Sumatra) werkzaam is en aldaar een Engelsche school heeft opgericht.

Verder deelt hij mede, dat Immanuel Siregar te Sipirok (Tapanoeli) het zeer op prijs zou stellen, wanneer ook in de Bataklanden zulk een Engelsche school tot stand kwam en dat hij gaarne tot de secte der Sevenday aventis zou toetreden, wanneer het Bestuur kon besluiten den heer Kaim daar toe te laten en hem in staat stelde zijn dienstwerk uit te oefenen.

In het begin van de maand November 1920 kwam de heer Kaim te Sipirok aan, om eens poolshoogte te nemen of de bevolking van zijn arbeid gediend wilde zijn. Vóór zijn terugkeer naar Medan deelde hij persoonlijk den berichtgever mede, dat op de 2 marktdagen, welke hij te Sipirok had medegemaakt, een 500-tal leerlingen zich hadden opgegeven om eventueel de Engelsche school te bezoeken. Een deel hunner wilde terstond de noodige gelden bijeenbrengen voor de oprichting van een schoolgebouw; een ander deel beloofde de noodige werkkrachten te zullen leveren.

De heer Kaim heeft daarop de opening van een particuliere Engelsche school toegezegd.

De regeling zou dan zóódanig zijn, dat de leerlingen van de Elingschool 's morgens de Engelsche school zouden bezoeken en de leerlingen van de Hollandsch-Inlandsche school gedurende de avonduren.

Wanneer er geen beletselen waren, zou met de oprichting van het schoolgebouw in het jaar 1921 worden begonnen.

De heer Immanuel Siregar zou reeds aangezocht zijn om als onderwijzer op te treden.

Het is mogelijk, dat de heer Kaim godsdienstige propaganda beoogt, doch voorshands bepaalt hij zich tot het onderwijs in de Engelsche taal.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Bestaat er een toekomstig gevaar voor zekere Chineesche werkkrachten in Ned.-Indië?

II (*Slot.*)

Gewoon aan bescheiden toestanden, geraakt de Britsch-Indiër op zulk een vraag van den werkgever wel eens in de war. Want vraagt hij te veel, dan vreest hij voor een afwijzing en om dan aan alle mogelijke verwikkelingen maar een einde te maken, noemt hij al heel spoedig het bedrag van ƒ 150 per maand, waarvoor hij dan met de schrijfmachine Engelschen en stenografischen arbeid zal leveren.

Die genoemde som is in de werkelijkheid niet veel. De Britsch-Indiër kan er echter genoegen mede nemen en zijn werkkracht wat goedkooper aanbieden dan anderen, omdat hij in zijn land aan soberheid gewoon is, verder met het meeste genoegen gezamenlijk met vele landgenooten in een en dezelfde woning verblijf houdt en er in het geheel niet tegen opziet om gezamenlijk menage te voeren. Zelfs treedt hij dikwijls zelf als kok op. Hij int dan van ieder der landgenooten het geld voor de markt en worden de huishoudinkskosten tot een minimum teruggebracht.

Gaat de Britsch-Indiër met zijn kameraden uit, dan gaat men meestal te voet en de verteringen zijn minimaal.

Die eischen om te leven zijn dus wel wat anders dan van onze Chineesche jongelieden.

Op dit oogenblik is het aantal aanwezige Britsch-Indiërs in Ned.-Indië, die in hun land een handelsopleiding hebben genoten, nog niet zoo heel groot, doch wanneer het toeneemt, dan zullen onze Chineesche jongelieden in hen ernstige mededingers hebben, die zonder twijfel den loonstandaard zullen verlagen.

Kunnen die jongelieden, tengevolge van welke oorzaak dan ook, niet met de Chineesche werkgevers tot overeenstemming komen, dan zal er niets anders opzitten dan dat zij zich zullen moeten terugtrekken en dat de werkgevers zich van andere krachten zullen moeten voorzien. Die oplossing zou tot schade zijn van beide partijen.

Ten einde deze Britsch-Indische invloeden in Ned.-Indië langs regelmatigen weg te bezweren, beveelt de schrijver in de „Pewarta Soerabaya" van December 1920 aan, de Chineesche jongelieden op Java te doen aaneensluiten.

Die aaneensluiting moet niet de bedoeling hebben om te concurreeren met de bestaande Tjiong Hoa Hing Kie Hioe Vereeniging, doch wil alleen er voor waken dat de leden door de Britsch-Indiërs, met betrekking tot hun levensbestaan, in den hoek worden gedrongen.

Zulk een vereeniging kan zeer goed op bescheiden voet en met niet al te groote kosten nuttig werk verrichten.

Als leden zou men alleen moeten opnemen zij, die de stenografie machtig zijn en het machineschrijven goed verstaan.

De actie van de leden zou hierin moeten bestaan, dat zij met de firma's, in wier dienst zij zijn, schriftelijke overeenkomsten sluiten, waarin zijn opgenomen de voorwaarden van den duur van den werktijd, de hoegrootheid van het loon, de voorwaarden van ontslag, de wijze waarop de geschillen moeten worden bijgelegd en tal van onderwerpen meer.

Blijkt het, dat bij een noodzakelijk daadwerkelijk optreden in het belang van de Chineesche jongelieden, onkosten moeten worden gemaakt, dan kunnen de gelden in kas daarvoor worden aangesproken.

In elk geval zij waakzaamheid aanbevolen.

De troonsverwisseling te Djocjacarta.

In de „Pewarta Soerabaya" van 10 December 1920 is een beschouwing overgenomen van de Redactie van het revolutionnaire Chineesche nieuwsblad de „Sin Po", met betrekking tot het onderwerp der troonsverwisseling te Djocjacarta, waarin wordt gezegd, dat het publiek in de meening verkeert dat Sultan Hamengkoe Boewono VII te Djocjacarta afstand heeft gedaan van den troon ten gunste van den Kroonprins en dat het bestuur daar geheel buiten staat en geen invloed heeft uitgeoefend op de beslissing van den Vorst. Ware dit wel geschied, dan zoude zeer zeker een ontstemming van het volk, dat aan den Vorst gehecht is, in het leven zijn geroepen.

Sultan Hamengkoe Boewono VII is dus vrijwillig heengegaan, doch van de zijde van hen, die op de hoogte van de Djocjasche zaken zijn, wordt beweerd dat de moderne gedachte, die niet altijd in den smaak van den Vorst valt, niet vreemd zou zijn aan zijn aftreden.

Als beschaafd Oostersch Vorst laat de Sultan zoowel van zijn innerlijke gevoelens niets blijken, evenmin als hij uiting geeft aan de wijze, waarop zijn ondergeschikten hem wel eens bejegenden.

Met de instelling van den gemeenteraad te Djocjacarta kon de Sultan, heet het in het blad, zich niet vereenigen. Die instelling moge in Westersche landen haar nut hebben, in de Oostersche landen, waar zoovele bestuurszaken in één en dezelfde hand vereenigd zijn, kan men die zaken zeer moeilijk van elkander scheiden.

In het jaar 1905 liet de Sultan dan ook blijken, dat hij met het voorstel van het in het leven roepen van een gemeenteraad niet accoord ging.

Niettemin komt de gemeenteraad in het jaar 1921 tot stand, zoowel te Djocjacarta als te Soerakarta, waaruit men onverschilligheid van de zijde der Regeering ten opzichte van 's Vorsten meening zou kunnen opmaken.

In de eigen omgeving van den Sultan was de stemming echter ook niet altijd gunstig ten zijnen opzichte.

Zoo wekte het bij de prinsen van den bloede, die, zooals bekend is, in 's Vorsten tegenwoordigheid moeten hurken, wrevel op, dat de waarnemend translateur Raden Sastrowidjono, in dezelfde omstandigheden en in strijd met de adat, op een stoel mocht plaats nemen.

Destijds werd aan den Rijksbestierder, die lijdende was, zelfs geweigerd op een matje te gaan zitten.

Het ligt in de bedoeling van den Sultan, na zijne aftreding, zich te vestigen in zijn huis te Ambaroekmo.

Het is niet te verwachten, dat de Civiele Lijst zal worden verminderd.

De Vorst heeft thans nog 2 zonen en 13 dochters, die nog niet gehuwd zijn, waarvoor derhalve nog moet worden gezorgd.

Het eigen vermogen wordt geschat op een half millioen gulden, hetgeen zeker gering is te noemen, wanneer men in aanmerking neemt dat hij 43 jaren het land heeft bestuurd.

De Kroonprins heeft 21 kinderen, voor het grootste gedeelte meisjes, waarvoor eveneens moet worden gezorgd.

Aanbeveling verdient het, volgens den schrijver, om den gewezen Sultan een vast jaargeld toe te kennen en hem een tastbaar bewijs te geven van erkentelijkheid voor de bewezen diensten, hetgeen reeds is geschied.

In het oog van het volk blijft, zegt de schrijver, de afgetreden Sultan 's lands Vorst, om wien, in zijn huis, de pangerans geschaard zullen blijven

Van de 15 prinsen van den bloede zijn er slechts 2 op de hand van den nieuwen Vorst. De anderen zijn òf neutraal òf vijandig.

Bijna zou men van een bepaalde partij kunnen spreken, waarmede het voor den nieuwen Vorst goed zal zijn rekening te houden.

Het aftreden van den ouden Vorst zal echter geen aanleiding tot moeilijkheden geven.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift van het Bat. Gen. van K. en W.

In afl. 5 van dl. 59 vervolgt Prof. Dr. N. J. Krom zijne Epigraphische aanteekeningen, van zoo groot belang voor de bestudeering der oude geschiedenis van den Indischen Archipel. Thans behandelt de schr.: Jayabhaya en Kameçwara (2 Kedirische koningen). — De dateering der koperplaten van Bendosari. — De inscriptie van Karang Brahi (een beschreven steen aan den bovenloop van den Merangin in Boven-Djambi). — De hr. E. H. B. Brascamp geeft eenige stukken uit het Koloniaal Archief van het Alg. Rijksarchief te 's-Gravenhage, welke betrekking hebben op houtleverancies onder de Oost-Indische Compagnie, n.l.: „Stichting van een comptoir te Japara en de Opperkoopman Dirk Schouten als eerste Resident in 1651", en „Houtleveranties uit Japara onder de Residenten Bernard Volsch en Jacob Backer in 1651". — De hr. P. V. van Stein Callenfels publiceert een kort artikel: „De historische Aji Saka"; de schr. tracht hierin aan te toonen dat Aji Saka, die in de Javaansche legenden een belangrijke rol vervult, geen mythisch wezen, maar een historische Çailendra-vorst was. Blijkens een noot kan de Commissie van Redactie zich echter niet vereenigen met de hypothese van den schrijver. — De hr. V. Zimmerman geeft een beschrijving van „Een zeldzaam feest in den Kraton van Soerakarta", n.l. het „tedak siti"-feest (ceremonieën in acht te nemen wanneer een kind van „echte" sieraden wordt voorzien). — Dr. N. Adriani publiceert „Het verhaal van Nilejiejan", Tontemboansche tekst, vertaling en aanteekeningen. — De afl. wordt besloten met eene bijdrage van Dr. F. D. K. Bosch over de inscriptie op het Aksobdya-beeld van Gondang Lor (met twee foto's).

Over het leven in Ned.-Indië in 1920.

Het ministerie van koloniën, inlichtingsbureau voor den Indischen dienst, heeft een nuttig boekje het licht doen zien, dat den titel draagt: Een en ander over het leven in Nederlandsch-Indië in het jaar 1920.

De aanleiding voor de openbaarmaking van dit boekje is, dat als iemand het voornemen heeft opgevat zich in Nederlandsch-Indië te vestigen, de vraag bij hem opkomt: Kan ik daar met mijn vrouw van b.v. *f* 350 per maand leven? Die vraag is, zóó gesteld, natuurlijk niet te beantwoorden, omdat het er veel van afhangt of men een sober leven gewend is en ook ginds wil blijven voeren. Goed moet echter in het oog gehouden worden, dat de nieuwe kolonist doorgaans geen gezin tot zijn last heeft.

Het hierbedoelde boekje deelt nu Indië in vier categorieën, wat de duurte van het levensonderhoud aangaat, zonder dat die streken en plaatsen nu bepaald scherp van elkaar gescheiden zijn in dat opzicht, integendeel, zij gaan veelal ongemerk in elkaar over.

Er worden dan eenige cijfers gegeven voor kosten van levensonderhoud, voor woninginrichting en dergelijke, welke cijfers verkregen zijn van ambtenaren in Indië. Daaruit blijkt wel, dat Indië de laatste jaren veel en veel duurder is geworden dan vroeger. Een ieder kan na lezing nu zelf de conclusie trekken, of hij kans ziet er van de hem toegedachte bezoldiging in Indië rond te komen. Het inlichtingsbureau kreeg op de gedane vraag zeer verschillende antwoorden, hetgeen duidelijk is. Het boekje geeft den goeden raad, dat, als de lezer meent uit de opgave van benoodigdheden iets te kunnen schrappen, hij ook de kosten in rekening moet brengen van hetgeen hij er als onmisbaar meent te moeten bijvoegen.

Wij vermelden hier nog, dat het boekje weergeeft de mededeeling van een berichtgever te Soerabaya, dat reizigers van kleedingfirma's in Nederland dikwijls een verkeerde voorstelling geven van wat men al zoo noodig heeft. Op het gebied van kleeding moet men zich tot het hoogst noodige bepalen, aangezien de snit van in Europa gemaakte goederen (bedoeld zal zijn van typisch tropische kleedingstukken, als witte heerencostuums b.v.) veel te wenschen laat.

Het lijkt ons een nuttig boekje, dat we hiermede hebben aangekondigd. Aanstaande Indisch-gasten kan de lezing worden aanbevolen; verdere inlichtingen kunnen zij desgewenscht bekomen bij het inlichtingsbureau voor den Indischen dienst bij het departement van koloniën. (*N. R. Ct.*)

In- en Uitvoer.

In No. 13 vervolgt de hr. Th. o[p] d[en] C[oul] zijne beschouwingen over „Onze Indische cultures in 1920 en hare vooruitzichten voor 1921". Thans bespreekt schr. het artikel thee; na in het licht te hebben gesteld dat ongeveer in het midden van 1920 de débacle in den theehandel is gekomen, nadat dat jaar zich voor de planters aanvankelijk zoo gunstig liet aanzien, betoogt schr., dat de vooruitzichten voor de theeproducenten in 1921 slecht zijn. In de eerste plaats is dit te wijten aan de sterk verminderde consumptie. De wanhopige toestand, waarin Rusland zich bevindt, maakt den export daarheen vrijwel onmogelijk; veel meer dan voor andere cultuurproducten is voor thee het verloren gaan van dit afzetgebied een factor van beteekenis (in 1916 bijv. exporteerde Ned.-Indië nog ruim 23.000.000 halve K.G. naar Russische havens of voor doorvoer daarheen). De theevoorraden zijn mede door deze factor geweldig toegenomen; ze zijn op het oogenblik waarschijnlijk grooter dan ooit te voren, in verband waarmede verhooging der prijzen voorloopig niet te verwachten is, tenzij wordt overgegaan tot inkrimping der aanstaande oogsten. Doch eene eventueele productie-beperking zal wederom een stijging van den kostprijs met zich brengen. De kostprijs van Java-thee, die normaal 20 à 25 cent per halve K.G. was, zal thans 35 à 40 cent per halve K.G. bedragen. Voor de ondernemingen, die sterk inkrimpen, kan men den kostprijs op meer dan 40 cent per halve K.G. aannemen. De verkoopprijzen van thee varieeren naar gelang van kwaliteit op het oogenblik van 10 cent (voor gruis-thee) tot 80 cent (voor prima) per halve K.G.; van verreweg de grootste hoeveelheden echter is de opbrengst circa 40 ct. per halve K.G. of daar beneden. Indien niet spoedig een flinke verbetering in het prijsniveau komt, zal wel geen Indische plantage haar exploitatiekosten meer kunnen dekken.

De schr. eindigt zijn artikel met eenige raadgevingen aan belanghebbenden bij de thee-markt. Men zou o.a. in de consumptievraag een verbetering kunnen brengen door op ruime schaal propaganda voor het artikel te maken. Wat ons land betreft, zouden Nederlandsche verbruiksgelegenheden in ruime mate moeten bijdragen tot vermeerdering der consumptie. „Terwijl nagenoeg overal in Engeland een goede kop thee te krijgen is voor 15 cent, moet het publiek in Nederland nog steeds 20 à 25 cent voor een kop thee (en wat voor een dikwijls!) betalen, waarvan de waarde, inclusief suiker en melk, 2 à 3 cent bedraagt."

Blaadje van de Centrale Kas.

Het Nr. van 15 Februari bevat o.m. een artikel van den hr. J. M. van Dranen „Het Agrarisch reglement van Sumatra's Westkust en het Volkscredietwezen". — Verder een voorige nota van Dr. J. H. Boeke, adviseur voor het Volkscredietwezen, getiteld „Een reorganisatie van het Volkscredietwezen". Deze, aan de Indische Regeering aangeboden nota beoogt in de eerste plaats de eenheid in het volkscredietwezen te bevestigen, de scherpe scheiding tusschen afdeelingscredietbank en desacrediet op te heffen en ontwikkeling van verschillende vormen van speciaal crediet los van de algemeene volkscrediet-organisatie, tegen te gaan. Schr. stelt vóor: de samensmelting van den contrôledienst van het Volkscredietwezen met dien van de Centrale Kas te Weltevreden, de voltooiing van den opzet der Centrale Kas als algemeene instelling voor leiding en contrôle van het volkscredietwezen en de overbrenging, zoowel van de Kas als van den adviseur, naar het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 13: Fabricatiecijfers van een aantal suikerfabrieken op Java in 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Ontginning van aardolievelden in Ned.-Indië (Memorie van Antwoord). — Algemeene Vereeniging van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra (verslag over 1919–'20). — Kultuurberichten (kringrot, een nieuwe ziekte in Hevea. — Raffinaderijen van plantaardige oliën in Ned.-Indië). — Kleine mededeelingen (De bestuurswisseling in Ned.-Indië). — Verkeerswezen (De opening van de lijn Bandoeng—Kopa). — Financieele berichten en verslagen. — Recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken.

Locale Belangen.

De hr. M. de Wolff artikelt in het Nr. van 16 Februari over het onderhoud der gewestelijke wegen, ter bestrijding van een opstel van den hr. F. W. van Oordt, getiteld: „Het onderhoud der wegen in den Volksraad". — In de rubriek Decentraliana o.m. een kort overzicht van het Decentralisatieverslag 1919—'20.

Nieuwe banen.

Bij M. M. Couvée te 's-Gravenhage verscheen: Nieuwe banen. Een economisch gevormde weermacht voor Europeesch en overzeesch Nederland, door D. Merens, res.-kolonel bij den Generalen Staf. Schr. hoopt met zijn geschrift (een boek van 142 blz.) van het denkende deel van onze natie in Nederland en Indië diegenen te bereiken, die belang stellen in het groote vraagstuk van de weerbaarheid van ons volk zoowel in Nederland als in onze overzeesche gewesten. Met opzet heeft de schr. vermeden het gebruik van militaire vakterminologie, zoodat zijn betoog ook voor leeken op militair gebied volkomen duidelijk is. Hoofdstuk IV en V hebben speciaal betrekking op Indië; schr. behandelt daar de marine en de rol welke zij te vervullen heeft bij de verdediging van Indië en de landmacht in Indië. De marine vindt haar hoofdtaak in Indië; daar zal zij voorshands slechts kunnen worden georganiseerd als klein materieel vloot, met de bedoeling, het geheele eilandenrijk tegen aanval en neutraliteitsschending te beveiligen; bij de marine moet zooveel mogelijk gebruik worden gemaakt van Indische en van Europeesche zeemiliciens. De taak van het leger in Indië is meer plaatselijk; de hoofdtaak is het voorkomen van een landing op Java; de organisatie van het Javaleger moet worden berekend op het vernietigen van een geland invasie leger. Daartoe is het noodig een militieleger te organiseeren, berustende op het beginsel, dat het eerste klas burger- en kiezerschap samen valt met militieplicht. Dit militieleger moet uitmuntend materieel worden uitgerust, maar kan betrekkelijk zwak zijn. Schr. gaat hierbij uit van de veronderstelling, dat de sterkte van een landingsleger dat onze eventueele tegenstander naar Java zou kunnen zenden, volstrekt niet wordt bepaald door de sterkte van diens nationale leger; het wordt bepaald door de capaciteit van de transportvloot, die de tegenstander zich zal weten te verschaffen. Die capaciteit geeft aan, hoe sterk het leger zal zijn dat in *één vaart* wordt overgebracht. Om een leger van 100.000 man over te brengen, zou bijv. meer dan de geheele Japansche koopvaardijvloot noodig zijn. Het Javaleger behoeft dus slechts zoo sterk te zijn, dat het den aanvaller kan vernietigen, vóórdat een tweede echelon kan opdagen dat den vijand de overhand zou verschaffen.

Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië.

Verlucht met tal van fraaie illustraties is verschenen het Oudheidkundig Verslag over het tweede kwartaal 1920. Het bevat o.m. gegevens over nieuwe opnamen, opgravingen en maatregelen ter bescherming van Hindoe-oudheden. Omtrent Hollandsche oudheden lezen we alleen, dat de Regeering *f* 60.000 toestond voor herstellingen aan de „Portu-

...sche Buitenkerk" te Batavia. — Verder eene opgave van ...winsten der archaeologische verzameling van het Bat. ... van Kunsten en Wetenschappen, met wetenschappe... toelichtingen van Dr. F. D. K. Borch. — Een belang... gedeelte van den inhoud vormt voorts eene bijdrage ... den hr. P. V. van Stein Callenfels: Rapport over een ...streis door een deel van Sumatra. De mededeelingen ... den hr. v. S. C. zijn buitengewoon interessant voor ...heologen; ook maakt schr. melding van de in het Deli... zich bevindende schelpenheuvels, waaromtrent geleer... het lang niet eens zijn over de wijze waarop ze zijn ...staan, n.l. door de natuur of door menschenhanden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

...rspronkelijke bijdragen in No. 35: De waardebepaling ... meststoffen (vervolg), door van Uffelen. — De maxi... rubber-productie van den Hevea (wiskundige hantee... van het probleem), door H. van Meurs. — Begroeide ...n, door L. A. L. C. — In de rubrieken Cultuur- en land...berichten o.a.: Kapitaalbelegging op de Buitenbezit...en, door W. A. G. — Bastonderzoek bij Hevea, door Dr. ... M. Arisz. — De Kedirische Landbouw-vereeniging (voor...cht van ir. C. T. White over de aschgronden op de ...helling vóór en na de Kloet-eruptie van 1919. — Voor...cht van Dr. P. Arens over koffiebessen-boeboek). — Al...meene vergadering der leden van de Rubberplanters-ver...eeniging op 28 Febr. 1921).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

...houd van afl. 52: Toradja's (vervolg), door N. — Pos...leven, door F. J. van der Lijke-Prins (XI. Genoegens en ...eteelijkheden). — Bataviasche societeiten, door S. ...ff (vervolg). — Beelden en schetsen uit Java's fauna. 1. ...r de reigerskolonie, door Th. van Dort. — De levensge...edenis van Tirtodrono (slot).

...gaven van het Dep. van Landb., Nijverh. en Handel.

...dedeelingen van het Proefstation ...r Thee. No. LXXII. Bibliographisch overzicht III, ... Dr. Ch. Bernard, Dr. J. J. B. Deuss, e.a. — No. LXXIII. ... theecultuur in Japan en in de Shan-landen. 1. Enkele ...eekeningen betreffende de theecultuur in Japan, door ...Bernard. 2. Gegevens betreffende de theecultuur in Siam ... Burma, door Dr. C. P. Cohen Stuart.

...dedeelingen van het Laboratorium ...r Agrogeologie en Grondonderzoek. ...5. Grondonderzoek en Keramiek, door Dr. E. C. Jul.

...lletin du Jardin Botanique. Série III. ... III, Livr. 1. Revision of the Verbenaceae of the Dutch ...-Indies and surrounding countries, by H. J. Lam and ... Bakhuizen van den Brink.

* * *

...n besluite enkele titels.

...verzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche ... No. 7. 1921. Bureau voor de Volkslectuur en aanver...nte aangelegenheden. Afdeeling Pers. (Weltevreden, ...kerij Volkslectuur).

...sidérations sur l'installation de fabriques d'huile de ..., par ir. Jhr. F. C. van Heurn. (Communication de la ...ion générale d'essais de l'A.V.R.O.S. Série générale ... 10).

... den rupsenvraat in de droogschuren en een nieuwe ...ale bestrijdings-methode, door Dr. E. Mjöberg (Mede...ngen van het Deli-Proefstation. Tweede serie No. XVII).

...op van de handelsbeweging in Ned.-Indië in de laat... jaren, naar W. de Cock Buning. (Tijdschr. v. Econ. ... 15 Maart 1921).

... Kromo's groote land, van „levende dooden" (nl. lepra...). (De Java-Post, 18 Febr. '21).

... rapport van het Kerkbestuur betreffende de reorga...tie der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië (vervolg). Volkslectuur (vervolg). — Opiumana. VII. Over het smok... van opium. — Nationaliteit en onderwijs. (De Banier, ... Febr. '21).

... electriciteitsvoorziening in Indië. (Nationale. Staat...dige Gids, 24 Maart '21).

... memoriam. P. C. Kimmijser, Militair apotheker der 2e ... — De militair pharmaceutische dienst, door v. d. K. — ...meene herziening van de bezoldiging der landsdienaren. ... (Orgaan van de N. I. Officiers-Vereeniging, Febr. '21).

La culture du caféier à Java, par P. J. S. Cramer. (Rev. ... nat. appliquée. Dec. 1920).

Suriname.

In *Onze Berichten*, Orgaan van de Vereeniging van Gouvernements Bureau-Ambtenaren in Suriname, een interessant artikel van het lid der redactie Bruyning, onder het hoofd *„Hoe gaan wij?"*

Na een beschouwing over de financiën van het Moederland en van Nederlandsch Oost-Indië, vervolgt het artikel:

„Waar het aldus gesteld is met de financiën van het Moederland en van het rijke Indië, daar kan men zich voorstellen, hoe het met Suriname zal staan, dat ook onder normale omstandigheden met steun van het Moederland er moest komen.

Bij geringe toename van inkomsten, staan wij hier voor snel aangroeiende uitgaven. De koloniale politiek staat onder den invloed van de politiek van het Moederland. Wij volgen het Moederland in vele van zijne sociale maatregelen, doch de lasten zijn mede als gevolg hiervan zoo sterk aangroeiende, dat het voor het Moederland meer dan ooit zaak wordt om ernstig te streven naar een beslissing omtrent den weg waarlangs de kolonie moet geleid worden om tot ontwikkeling te komen, opdat zij eenmaal zelve hare lasten zal kunnen dragen. Immers in de direct naaste toekomst zullen de „leven rekkende" subsidies aangroeien tot jaarlijksche bedragen, die meetellen. Reeds nu heeft de kolonie een vlottende schuld, de zoogenaamde kasvoorschotten, van nagenoeg 10 millioen gulden. Dit bedrag is boven en behalve het jaarlijksche subsidie noodig geweest voor het grootste deel ten behoeve van immigratieuitgaven.

Men kan het vraagstuk der ontwikkeling van het land ten einde op den duur te geraken tot de financieele onafhankelijkheid der kolonie, naar mijn oordeel, niet langer op zijde schuiven zonder binnen betrekkelijk korten tijd te komen voor een financieele catastrophe. Immers hiertoe zal het op den duur moeten uitloopen, wanneer het met eigen tekorten worstelende Moederland aan leening (kasvoorschotten) en subsidie de kolonie jaarlijks zal moeten bijspringen met ongeveer 6 millioen gulden, zonder dat daartegenover staan krachtige maatregelen tot economische ontwikkeling van het land.

Wat voor waarde de boeking van sommige uitgaven als „leening" onder de huidige financieele omstandigheden der kolonie heeft, kan voor een ieder duidelijk zijn. Naar mijn inzicht zijn deze bedragen thans in wezen niet anders dan een verkapt subsidie.

Dit een en ander wordt terloops hier in ons orgaan ter sprake gebracht, wijl het m.i. nut heeft, dat de leden van ons korps de gedachten daarover laten gaan. Immers als men in dienst van een zaak staat, behoort er belangstelling te zijn voor hare positie."

* * *

In *Suriname* van 22 Februari en 1 Maart (het artikel wordt voortgezet) een pleidooi voor den aanleg van een spoorweg van Paramaribo naar Rio de Janeiro, een plan waarover vóór den oorlog reeds meer dan eens geschreven is. „Maar — zegt de schrijver — bijna zonder uitzondering werd deze onderneming, wat betreft zijn financieel sukses, bekeken van uit een zuiver Surinaamsch oogpunt en dit is beslist een fout, aangezien deze spoorweg slechts als geheel mag worden beoordeeld en Suriname maar door een klein stuk er van zal worden doorsneden."

Bij zulk een aanleg zal men in de eerste plaats vragen: „wat is de rijkdom van de streken, waarmede wij de Noordkust in snelle verbinding brengen; en die vraag is slechts te beantwoorden in uiterst gunstigen zin, omdat de A. B. C.-landen van het Zuid-Amerikaansche vasteland aan den vooravond zijn van een ontwikkeling, welke ongetwij-

feld die van de Vereenigde Staten binnen enkele tientallen jaren zal evenaren."

......„De weg over zee van de Ver. Staten naar de Zuid-Amerikaansche groote productie- en afzetgebieden is veel langer dan van Europa daarheen, waardoor Noord-Amerika in 1914 nog een uiterst onbeduidende plaats innam op de markten van dit zijn natuurlijk afzetgebied."

......„De Vereenigde Staten hebben zich gedurende den oorlog gemakkelijk meester kunnen maken van een gedeelte van den handel op Zuid-Amerika, omdat zij daar in de oorlogsjaren geen Europeesche concurrenten meer ontmoetten; doch thans reeds, niettegenstaande de oorlog nog niet lang uit is, zijn de Europeesche industrieën hen wederom in dit afzetgebied de baas.

Toch hebben de Amerikanen in de Zuidelijke republieken geen geld gespaard om zich daar op den voorgrond te plaatsen, vele banken zijn er opgericht, agenten zijn overal gevestigd, de contrôle van de Braziliaansche spoorwegen is verkregen, doch de weg over zee is door den eigenaardigen vorm van de Noordkust van Zuid-Amerika, als gezegd, veel langer van Amerika dan van Europa.

Voor goederenvervoer is zulks niet zulk een groot bezwaar, omdat het er in de meeste gevallen niet op aankomt of goederen een weinig langer onderweg blijven. Doch voor passagiersvervoer en voor een snelle contrôle van de Amerikaansche belangen is zulk een transcontinentale spoorweg van direct belang."

In het vervolg van zijn suggestief artikel toont de schrijver aan, dat Paramaribo het gunstigst gelegen uitgangspunt van zulk een spoorweg is en hij geeft de voordeelen aan die ook voor Suriname daaruit kunnen voortvloeien.

Zien de Vereenigde Staten de voordeelen van zulk een verbinding, dan twijfelen wij niet of zij zullen den spoorweg aanleggen.

* * *

Eenigen tijd geleden deelden wij mede, dat de Londonsche school voor tropische geneeskunde, op verzoek van het Departement van Koloniën, een expeditie naar Britsch Guiana zou uitzenden om de filariasis te bestudeeren. Van vriendelijke zijde wordt ons nu een uitknipsel toegezonden uit „The Times Weekly Edition" van 11 Maart, waaruit blijkt, dat de expeditie zal staan onder leiding van Prof. R. T. Leiper.

* * *

De Egyptische regeering heeft, op voordracht van de Nederlandsche, tot rechters in de gemengde rechtbanken in Egypte benoemd jhr. mr. H. W. van Asch van Wyck, oud-raadsheer in het hof van justitie en oud-voorzitter der Koloniale Staten van Suriname, eerder lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en mr. A. Th. L. A. Heyligers, referendaris bij het ministerie van buitenlandsche zaken.

* * *

De N. R. Ct. van 2 April, Avondbl. D, schrijft:

„Dr. Stahel, de vroegere directeur van het Landbouwdepartement in Suriname, thans benoemd tot hoogleeraar in de phytopathologie (plantenziektenkunde) aan de Wageningsche Landbouwhoogeschool, is via ons land naar Zwitserland gereisd; hij zal ongeveer half Mei zijn nieuwe betrekking aanvaarden.

Men acht het in de kringen, die bij de cultures in onze overzeesche gewesten geïnteresseerd zijn, zeer gewenscht, dat thans ook worde voorzien in de vacature voor entomologie, die aan onze Landbouwhoogeschool bestaat. Niet alleen toch aan phytopathologen, maar ook aan entomologen heeft men in onze koloniën dringend behoefte"......

* * *

De nieuw benoemde Gouverneur van Suriname, de heer mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, is be-reid hen, die hem over Surinaamsche aangele-heden wenschen te spreken, aan het departement van koloniën op 12 of 13 dezer telkens tusschen en 4 uur namiddags te ontvangen.

Curaçao.

Koloniale Raad.

Bij Koninklijk besluit van 24 Maart l.l. zijn be-benoemd tot leden de heeren A. G. Statius Mu- tevens voorzitter, J. Sutherland en C. S. Gors- J.P.E.Zn. In de plaats van dr. Evertsen is benoemd de tweede der aanbeveling, de heer R. F. Musk- Eerstvoorgedragene was de heer C. H. Jon- heer Wz.

Tot onder-voorzitter is benoemd de heer Ed. S Lansberg, het oudste lid van den Raad, die zeven jaar geleden, toen dr. Evertsz onder-voorzitter werd, voorbij gegaan is. De heer Lansberg is een der meest bekwame leden van den raad; het is daarom te hopen, dat hij niet dikwijls tot het voorzitterschap zal worden geroepen.

Een ontwerp-verordening.

Ingediend is een ontwerp-verordening tot wijzi-ging der strafrechtspleging van jeugdige pers-bedoelende de invoering mutatis mutandis der straf-kinderwetten. Niet overgenomen is de straf van plaatsing in een tuchtschool.

Het strafwetboek kent thans, evenals in Neder-land vóór de invoering der kinderwetten, de plaat-sing in een gesticht ter opvoeding na het onderg- der opgelegde straf. Die opvoedingsgestichten be-stonden tot voor kort in de kolonie niet. Verleden jaar moet het nu voorgekomen zijn, dat de kanton-rechter, de desbetreffende bepaling toepassende, zelf, bij gebreke van wettelijke aanwijzing, daartoe een gesticht aangewezen heeft.

Tractementsherziening.

Neen, niet *de* traktementsherziening, waarop men nu al zoo lang wacht. De *Amigoe* heeft in *Surinamer* gelezen, dat de traktementen der Gou-verneurs van Suriname en Curaçao verhoogd zijn respectievelijk van f 27.000.— tot f 40.000.— schrijft hiervan:

„Vergissen wij ons niet, dan was het bedrag de-zer salarissen, tot nu toe resp. f 27.000 en f 24.000. Zoodat, indien het bericht waar is, de verhooging voor Suriname buiten alle verhouding staat met die voor Curaçao. Dit bevreemdt te meer, daar onze haven zeker veel meer in de route van het wereld-verkeer ligt dan Suriname, ons scheepvaartverkeer veel drukker, het bezoek van vreemde oorlogsschepen aan onze haven menigvuldiger is dan in Suriname.

Juist dat alles brengt onafscheidelijk met zich mede meer officieele bezoeken, partijen, recepties enz., die zeer groote uitgaven voor een gouverneur met zich mede brengen."

Wij mengen ons in deze kwestie niet, willen alleen meedeelen, dat voor 1920 het traktement van den Gouverneur van Curaçao f 5100.— hooger geraamd is dan voor 1919 en wel f 24000.—, dat van zijnen ambtgenoot in Suriname is reeds langer f 27.500. Voor 1921 zijn op de begrooting van Koloniën de zelfde bedragen aangevraagd.

Afschuwelijk.

Wanneer men de reis naar Curaçao maakt, ver-telt het scheepsvolk twee anecdoten, die van het Curaçaosche wapen en een van kinderoffers op Haïti. Het schijnt, dat dit laatste niet geheel op fan-tasie berust. Althans in de *Amigoe* lezen wij:

Kanibalisme op Haïti.

Ongeloofelijke berichten komen van het eiland Haïti, die echter van verschillende zijden bevestigd worden.

Drie Amerikaansche marinesoldaten en een groot

aantal inboorlingen, vrouwen en kinderen, zijn het slachtoffer geworden van menscheneters op Haïti. Dit blijkt uit een officieel verslag, dat bij het Departement van marine te Washington ingekomen is.

Het schijnt dat zekere Haïtianen kannibalen zijn omdat hun godsdienst hen dat voorschrijft. Zoo werd een priester van dezen zonderlingen godsdienst aangehouden en ter dood veroordeeld door een Amerikaansche rechtbank, omdat hij enkele baby's opgegeten had. Doch het volk van Haïti protesteerde met het motief, dat die rechtbank geen rechtsmacht bezat, daar zij enkel eigen menschen opaten. De priester werd in vrijheid gesteld.

Een ander bericht via Washington uit Port au Prince meldt, dat de president van Haïti, Dartiguenave, geweigerd heeft een zekere Cadus Bellgarde te veroordeelen, die beschuldigd was een meisje gedood en geslachtofferd te hebben bij een heidensche plechtigheid, genoemd *Vodo* en het vleesch gegeten te hebben.

Het gerechtshof der Amerikaansche marine had voldoende bewijzen van schuld tegen hem, maar kon het vonnis niet uitspreken, omdat de zaak niet aan zijn rechtsmacht onderworpen was. De president Dartiguenave was het daarmede volkomen eens, doch wilde zelf evenmin rechtsingang tegen Bellgarde verleenen, omdat hij van meening is, dat de rechters van Haïti hem toch niet kunnen veroordeelen.

Het Amerikaansch Eskader.

Maandagnamiddag, 14 Februari, kwam het eerste deel van het Amerikaansche eskader voor onze haven.

Het waren de torpedojagers *Mahan* (gemerkt 102) en de *Murray* (97). Zij kwamen, evenals de rest van het eskader, rechtstreeks van Trinidad. Dinsdagmorgen kwam het vlagschip *San Francisco* na de gebruikelijke saluutschoten, terwijl het stafmuziekkorps de *Yankee Doodle* speelde, onze haven binnen. Deze kruiser, reeds in 1890 gebouwd, onder commando van kapt. H. E. Lackey, had een état-major van 27 officieren, terwijl de beide bovengenoemde schepen niet meer dan 7 officieren aan boord hadden.

Dienzelfden avond, tusschen 7.30 en 8 uur, kwamen de beide mijnenvegers de *Lark* met 5 officieren en de *Mallard* met 4 officieren onze haven binnen. Deze 5 schepen behooren allen tot het 1ste en 2de Atlantisch Mijneskader, dat tot standplaats heeft Portsmouth en Boston.

Dinsdagavond bood de club *Curaçao* op Pietermaai den état-major een bal aan, waaraan een 25-tal officieren deelnamen, dat een schitterend verloop had en tot 4 uur in den morgen voortduurde. Woensdagavonds had Z.Ex. Gouverneur Helfrich 7 hoofdofficieren van het eskader met enkele andere genoodigden aan zijn disch vereenigd. Het is licht te begrijpen dat de talrijke leden van de bemanning, die zich in deze dagen door onze straten bewogen, veel vertier in onze stad brachten.

Vele winkels en magazijnen hebben goede zaken gemaakt.

Huisvlijt mocht zich in een talrijk bezoek verheugen. Een massa artikelen vond gewillige koopers, tegen goede prijzen. Al die dagen, op de uren dat de troepen aan den wal passagierden, patrouilleerden op de voornaamste punten der stad verschillende piketten eigen politie-afdeeling, gewapend met gummistok, om elke wanordelijkheid onmiddellijk te onderdrukken. Wie in beschonken toestand werd aangetroffen werd terstond ingerekend. Voor vele Amerikaantjes echter, wien het *droogliggen* nog geen tweede natuur was geworden, is het lokaas der talrijke shaps hier toch al te verleidelijk geworden. Velen hunner hebben de oude herinneringen van een flinken roes nog eens willen doorleven.

Donderdagmorgen ten 9 uur verlieten 4 schepen van het eskader kort na elkander weer onze haven en stevenden in westelijke richting langs ons eiland, met koers naar Colon, om het Panamakanaal door te varen en zich dan weer bij het overige deel van de Amerikaansche vloot te vervoegen, dat van zijn bezoek aan de havens van de Westkust van Amerika terugkeert.

Een der schepen, de *Lark*, bleef hier achter, ten einde gelegenheid te vinden om twee Amerikaantjes, die op het appèl ontbraken en hier gedrost zijn, weer op te pikken. Ook dit laatste schip is gisterenmorgen uitgevaren. *(A. d. C.)*

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

In verband met de Zuid-Afrika tentoonstelling.

Moet het den Nederlander bij het bezoek aan de Zuid-Afrikaansche tentoonstelling te Amsterdam al dan niet blijde te moede zijn? Ons volk had in het Kaapland nu werkelijk eens een kolonie gevormd. En terwijl de andere z.g.n. koloniën, waar de Nederlander geen blijver wordt, onder onze vlag bleven, ging de Kaap juist verloren. Ware de Boer niet Hollandsch in zijn hart gebleven, wij zouden er allen invloed verspeeld hebben.

Thans komt een Britsche tentoonstelling ons in ons land beduiden, wat wij er bij ingeschoten hebben. In de diorama's, die haar karakteriseeren, wordt het bereikte resultaat telkens op den voorgrond gezet, maar speelt een ruim, diep perspectief daarachter. Dit is ook het zinnebeeld voor het geheel: het bereikte mag al geprezen worden, maar de groote beteekenis ligt in het prachtige, uitgestrekte perspectief. Laat ons wijsgeerig zoo de zaak voor ons zelf opvatten.

Nu Z.-A. eenmaal onder Britsche vlag is, een groot gedeelte van 't Z.-A. volk vrede neemt met de groote mate van onafhankelijkheid en de samenwerking reeds zoo tastbaar gunstige uitkomsten brengt, laat ons nu den blik hier over heen naar de vooruitzichten richten, die ons geopend worden.

De wijze waarop deze tentoonstelling, onder patronaat van den gouverneur-generaal van de Z.-A. Unie, prins Arthur van Connaught en onder het eere-presidium van zoowel Britsche-, als Zuid-Afrikaansche-, als Nederlandsche ministers, zich heeft aangemeld, is ook bijzonder sympathiek geweest.

Terwijl Nederland als mededinger van Engeland op handels-, nijverheid- en scheepvaartgebied geldt, wordt het niet terzijde, niet achtergesteld, maar krijgt het juist een voorrang, nu de Unie van Z.-A. een afzetgebied zoekt voor zijn groeiende ontwikkeling en aan de wederpartij de daaraan verbonden voordeelen aanbiedt. In deze houding ten opzichte van den ondernemenden overbuur van Engeland, en van het Boeren-stamland ligt iets ridderlijks, iets koens, iets gentlemanlike's, dat weldadig aandoet in een tijd van sterk antagonisme.

Zoo hebben blijkbaar ook de autoriteiten en vooraanstaande mannen in ons land het opgevat, die de onderneming hebben gesteund, zoo heeft de Nederlandsche Zuid-Afrikaansche vereeniging het begrepen, die haar veertigjarig bestaan feestelijk heeft herdacht in het Paleis voor Volksvlijt, terwijl de tentoonstelling daar gehouden werd, tentoonstelling waaraan zij zelf een afdeeling geschiedenis, wetenschap en kunst toevoegde. Aan dit inzicht laten ook H.H. M.M. de Koningin en de Koningin-Moeder recht wedervaren door de tentoonstelling met een bezoek te vereeren. Zoo hebben gelukkig ook verscheiden Nederlandsche ondernemingen het opgevat, die aan de ruilbedoeling reeds tegemoet komen door, om de Z.-A. exhibition heen, een contra-aanbieding uit te stallen.

Over deze uiting van wederkeerig aanbod willen wij hier in 't bijzonder even spreken. Wat van vaderlandsche nijverheid, handel en scheepvaart in het Paleis van Volksvlijt vertoond wordt is goed, maar de inzenders zullen zich zelf wel bewust zijn, in demonstratie en reclame verre te blijven van hetgeen de Z.-A. tentoonstelling uitbeeldt. Zij geven den Nederlandschen bezoeker het bewustzijn, hoe ons land reeds doende is om contact met de Boeren-Unie te zoeken. Zij verstrekken aan de organisators van de Z.-A. tentoonstelling eenige aanwijzingen van hetgeen ons land kan bijbrengen en daarbij eenige adressen. Maar van een stelselmatige tentoonstelling van het Nederlandsche kunnen, speciaal voor Z.-A., is geen sprake. Aan de in korten tijd bijeengebrachte uitstalling van een dertigtal voortvarende ondernemingen mag die bedoeling ook niet gegeven worden. Voor een zoodanige stelselmatige, in eenheid en samenhang opgezette, reclame voor Nederland en Indië in Zuid-Afrika zou Amsterdam overigens de plaats ook niet wezen; deze moet in Z.-A. zelf tot de bevolking gaan spreken.

Hetgeen de Z.-A. tentoonstelling ons te zien en te leeren geeft, dringt als vanzelf tot de wenschelijkheid om het antwoord in natura te gaan geven.

Spelen in den Afrikaanschen opzet practijk en wetenschap aardig dooreen, zoodat naast statistieken in cijfers, verhoudingen in beeld de aandacht boeien, hierin zal ons land niet achter behoeven te staan. Kunnen wij geen bollen van goudproductie geven, wij zouden kristallen van diamantslijpprestatie kunnen vertoonen, die niet minder welsprekend zouden zijn. De Cullinan is evenzeer Nederlandsch als Transvaalsch. Vermoedelijk weet Z.-A. niet, op welke wijze een aanzienlijk deel van zijn goud in Nederland verwerkt wordt, van waar het meent alleen zoo wat vee en zuivelproducten te kunnen krijgen, die 't echter niet meer noodig heeft. De nijverheid van Z.-A. is op menig gebied nog in hare kindsheid; Z.-A. weet niet, hoe veel omvattend de Nederlandsche nijverheid is. Al strekt het noordelijk gedeelte van de Unie zich tot het tropenland uit en al is de gemeenschap met het kustgebied van Midden-Afrika veel korter dan die met onze Oost, toch kan aan de Unie veel uit Indië vertoond worden, waarvan zij voordeel kan trekken; noemen wij petroleum, tin, specerijen.

Niet minder dan op handelsgebied is ruil te bevorderen van gedachten op intellectueel terrein. De Groot-Nederlandsche gedachte zal de gelegenheid tot propaganda in Z.-A. in velerlei vorm weten te benutten. Daar geldt 't meer geven dan halen. Komt de tentoonstelling er, dan mag het geheel vooral geen kleine vertooning worden. Ook geen kraampjes- of winkelachtig warenhuis.

Canada gaf een prachtig voorbeeld van propagandareclame op de Brusselsche wereldtentoonstelling. Zuid-Afrika heeft te Amsterdam de diorama's met weinig plaatsruimte toegepast. Het Nederlandsche landschap, met zijn polders, bollenvelden, duinen, kan op dergelijke wijze weergegeven worden. Eigenaardiger zal 't echter nog wezen, ons groot havenbedrijf, onze Twentsche, Dordsche, Delftsche, Eindhovensche, Maastrichtsche fabrieken in beeld naar Zuid-Afrika te brengen.

Films van Nederland en Indië zijn reeds in rondgang en worden nog aangevuld.

Het succes van het geheel hangt voor een groot deel af van de keuze, die de behoeften van Z.-A. vooral op 't oog moet hebben en van de manier van opstellen, die populair-artistiek moet wezen.

Kan ons volk zóó de uitnoodiging begrijpen en beantwoorden, die in de Exhibition of the Union of South Africa vervat is, dan zal het zijn kolonie in Z.-A. als een geëmancipeerde zuster terugvinden.

Prins Hiroshito op reis.

De reis van een kroonprins buiten zijn land is op zich zelf geen gebeurtenis meer, die bijzondere aandacht vraagt. Merkwaardiger was misschien dat er een ontwikkeld land bestond, waar een zoodanige reis als ontoelaatbaar, als iets onaannemelijks werd beschouwd, zooals inderdaad nog 't geval was in Japan. En om die reden is aan de reis, welke de kroonprins Hiroshito thans volbrengt, met Engeland als uitgesproken bestemming, wel meer dan gewone aandacht te schenken.

Vóór het vertrek van den prins heeft zich onder de conservatieve groepen van politici en van de bevolking een heftigen weerstand tegen deze inbreuk op de traditie geuit. Verzoeken zijn tot den prins en den keizer gericht om ervan af te zien. Demonstraties hadden plaats. Fanatieken verklaarden, dat de trein van Tokio naar de inschepingsplaats Yokohama over lijken zou rijden. Prins Hiroshito heeft zich door dit alles niet laten weerhouden. De treinreis verliep zonder ongelukken, de inscheping, aan boord van een Japanschen oorlogskruiser, had te Yokohama zonder incidenten plaats.

Maar juist om 't bijzondere van het besluit om deze reis te aanvaarden tegen den wensch van velen in, meenen velen er meer in te moeten zoeken dan een voldoening aan 't verlangen van den prins om wat meer van de wereld te zien. De ter zake geleverde commentaren wijzen op de teleurstelling door Japan ondervonden bij de weigering van Amerika om het beginsel der gelijkheid van de rassen te aanvaarden, toen dit punt op het vredescongres aan de orde kwam. De hiermede in verband staande emigratiekwestiën zijn nog bijgespitst door de moeilijkheden van Amerikaansche zijde opgeworpen tegen 't Japansche mandaat over de voormalige Duitsche koloniën in Polynesië. Nu 't tijdstip nadert, waarop 't Britsche-Japansche verdrag afloopt, gaan in Engeland stemmen op tegen de hernieuwing ervan. Men acht 't niet onwaarschijnlijk, dat Japan door een buitengewone daad den band met Groot-Brittannië wil aanhalen en in 't algemeen zijn internationale positie wil versterken.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIEN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Mutaties van 29 Maart tot 6 April 1921

Nieuwe Leden.

Tehuis voor Indische Studenten, Den Haag, Prins Mauritsplein, Present-exemplaar.

Mr. W. van Loon, Halfweg, Cort v. d. Lindenstraat 9, f

Mr. A. J. Kronenburg, Substituut-Officier van Justitie, Dordrecht, Singel 310, f 5.

Dr. J. W. Poser, Officier v. Gezondheid O.-I., Amsterdam, 1e Helmerstraat 87, f 5.

W. C. E. Henrichs, Wonokromo (O.-I.), p/a. Dordsche Petroleum-Mij., f 5.

T. G. van Gessel, Wonokromo (O.-I.), p/a. Dordsche Petroleum-Mij., f 5.

L. T. J. Koremans, Gep. Kap. O.-I., Solo, Poerwasarie, f

A. Schöftlein, Administrateur Ond. Sambiredjo, Halle S... lam (N. I. S.), f 12.

Afschrijven.

Mr. D. M. Edauw, Amsterdam, Stadhouderskade 42 (overl. leden).

T. L. H. Dessauvagie, Kap. O.-I., Den Haag, Copernicuslaan 27.

T. Hellwig, Insp. Inl. Ond., Den Haag, Frankenslag

Adresveranderingen.

W. Chr. Swart, van: Haarlem, Ged. Oude Gracht 11... naar: O.-I. (zal nader adres melden), f 5.

C. Salomonson, Gegr. Ambtenaar S.S., van: Amsterdam, Heerengracht 35, naar: Bandoeng, Hoofdbureau S.S., f

J. G. L. Houthuysen, Oud-Notaris, van: Den Haag, Bellamy... Paulez, naar: Vevey (Zwitserland), Tour de Peilz, Villa Davel, f 10.

Mej. I. Himpe, Muziekleerares, Breda, van: Ginnekenstraat 125a naar: Nieuwestraat 71.

A. B. Cohen Stuart, van: Hilversum, Hooge Noorderweg 23, naar: Volksraad, Weltevreden, f 5.

H. M. van Straaten, van: Rotterdam, p/a. Ned. Handelmaatschappij, naar: Velp, Dennenweg 6, f 5.

Mej. G. J. G. van Enst, Onderwijzeres O.-I., Den Haag, van: Vivienstraat 43 naar: Thomsonlaan 165.

W. A. Penard, Ambtenaar Encyclopaedisch Bureau, Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 164 naar: Regentesselaan

Dr. E. H. van Hasselt, Den Haag, van: Huygenspark naar: Willem de Zwijgerlaan 33.

Mr. C. M. van Troostenburg de Bruyn, Hilversum, van: Bussummergrindweg 50 naar: Curaçaolaan 18.

L. F. van Gent, Majoor Topografischen Dienst, van: Weltevreden, Hospitaalweg 17, naar: Nijmegen, St. Annadwarsstraat, f 5.

G. F. de Bruyn Kops, oud-Resident, Den Haag, van: Charlotte de Bourbonstraat 21 naar: Schenkkade 223.

H. A. van Marle, van: Bussum, Mecklenburgerlaan naar: Den Haag, Ten Hovestraat 89.

F. A. Varkevisser, Hoofdingenieur, Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 147 naar: Obrechtstraat 488.

Wed. J. der Kinderen-Knyff, Breda, van: Koninginnestraat 6 naar: Teteringsche Parkstraat 22.

C. de Wit, Inspecteur Volkscredietwezen O. I. D., Den Haag, van: Buys Ballotstraat 63 naar: Laan van Meerdervoort

J. J. van Helsdingen, Assistent-Resident, van: Djokjakarta naar: Nederland (onbekend adres), f 5.

C. A. Th. Luckmani, van: Singapore naar: Medan, p/a. Dordsche Petroleum-Mij., f 5.

W. N. de Vassy, van: Sragen naar: Tjepoe, p/a. Bataafsche Petroleum-Mij.

J. A. J. Vorderman, Gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, van: Lange Beestenmarkt 82a naar: Frederikstraat 72.

H. A. Kooy, Kolonel B. D. Inspecteur van Financiën, van: Haarlem, Floraplein 28, naar: Weltevreden, Dep. van Financiën, f 5.

F. de Bakker, Kap. Mil. Adm., Bandoeng, van: Dep. van Oorlog naar: Bandoeng, Oosteinde binnen 13.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.02.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.